

Administratiunea și
Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Nu se refacate nu se pri-
manuscrite nu se re-
trimită!
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserție mai primesc în Viena
Hofmeister, Haasenstein & Vogler
(de Klaus), Heinrich Schulte, Alois
Horn, M. Jukes, A. Oppelt, J. Dan-
enberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezei, Eckstein Bernat;
Frankfurt: G. L. Dabbe; în Ham-
burg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o serie
completă pe o coloană 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tariful și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

(NUMĂR DE DUMINECĂ)

"Gazeta" este în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungari a
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 6 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 187.—Anul II.

Brașov, Duminecă 20 August

1889.

Brașov, 19 August v.

Intre toate reuniunile noastre cari au scopul de a înainta cultura, de a răspândi buna învățătură și povățuire în sinul poporului nostru românesc, este fără îndoie că cea mai însemnată reuniune oră Associationea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român.

De 27 de ani, de când Românii zeloși și doritori de binele și fericirea neamului lor au înființat această societate, prin multe a avut să treacă, multe a avut să sufere poporul român din aceste țări. Der suferințele sale, deși n'ar fi putut să fiă cu totul incunjurate, totuși ar fi fost mult mai mici și mai puțin dureroase, dacă poporul nostru s'ar fi bucurat din timpuri mai vechi de asemenea așezăminte de cultură, cari s'le deștepte și s'le învețe a fi însuși stăpân pe soarta sa.

Mare a fost și este prin urmare chemarea Associationei transilvane, menită a rădica prin unirea puterilor noastre cultura poporului român și mai mult ca oră și când trebuie să fiă în împrejurările grele și amenințătoare de ați dorința noastră a tuturor ca Associationea transilvană să-și potă împlini cu succes chemarea ei.

În convingerea că această dăm loc în fruntea foiei următorului raport, ce-lu primim despre decursul adunării generale a Associationei transilvane ținută în 28 și 29 August st. n. în Făgăraș:

Adunarea generală a XXVIII-a a Associationei transilvane.

Făgăraș 28, 29 August a. c.

Veste bună vă trimit din capitala țării Făgărașului. Românii noștri în mânia tuturor piedecilor, ce li se pun în cale, au dat dovezi și cu acest pri-

legiu, că și iubesc limba și cultura. Au alergat mulți și de astădată la adunarea Associationei și decă mulți au lipsit, cari nu trebuiau să lipsescă, să credem și să sperăm că n'au lipsit ca în veci lipsit să fiă de mângăierea de a lucra umăr la umăr cu frații lor.

Comitetul a fost primit cu căldură și cu însuflețire în Voila; s'era de întelnire în prețua adunării s'a petrecut în frățescă dragoste și cu cele mai bune urări s'au depărtat cu toți târziu din grădina „Mexico“ spre a se vedea în ziua următoare la adunare.

Sedința întâia 15/27 Aug. a. c.

Sedința s'a ținut în sala hotelului „Paris“ sub președința d-lui G. Barițiu, fiind ca secretar d-lui Dr. I. Crișianu. Sala era indesată de lume, bărbați și dame, atât din Făgăraș, cât și din diferite părți ale Ardealului, veniți anume ca să participe la adunarea generală a Associationei transilvane pentru literatura și cultura poporului român.

Președintele prin câteva cuvinte accentuează scopul Associationei, arată greutățile în cari a fost întemeiată, precum și rezultatele obținute dela întemeierea ei și până ați, și salutându pe membri adunați, declară sedința de deschisă.

Părintele vicariu *Basilu Rațiu* în numele Românilor din Făgăraș salută pe membrii Associationei întruniți în adunarea generală, pottindu-le cu cuvinte călduroase și elocente bun venit în Țara Făgărașului și succes în lucrările Adunării.

Discursul Reverendisimului d-nu Vicar a fost primit cu vii aplauze de cătră adunare.

Președintele cetesce mai multe telegrame de salutare și de urare dela Esc. sa părintele arhiepiscop și mitrop. Mironu Romanul, dela Ilustrit. sa părintele Episcop Nic. Popea, dela Românii din Deva și dela mai mulți Români din Bucium, pe care adunarea le primesce cu vii aplauze.

Conform programului adunarea procede la alegerea unei comisii de trei pentru încasarea de taxe dela membrii vechi și dela cei cari se vor înscrie de nou. Ales au fost d-nii Nicolae Cosgarea căpit. ces. r. în pensiu în Făgăraș, Aldulea *Meșianu* protopresb. în Arpaș și Nicolae *Chionțu*.

Urmăz apoi apelul nominal al membrilor Associationei, cari au drept a participa la ședințele adunării cu vot decisiv. D-nu Ales. *Filip* din Abrud era de părere, ca să se amâne acest punct din program pe ședința următoare, când vor fi la ordinea zilei cestiuni, la cari nu pot lua parte cu vot decât membrii Associationei, der părerea această n'a fost adoptată de adunare. — Biroul Associationei se însărcinează apoi a compune până la ședința următoare lista membrilor Associationei, cari s'au prezentat la ședințele adunării generale.

Raportul general al comitetului despre activitatea sa în decursul anului 1888, precum și proiectul de buget pe 1890 se predau comisiei spre examinare.

Comisiunea de înscrieri, nefind gata cu lucrarea, își amână raportul său pe ședința următoare.

Neînsinuându-se nimeni cu vre-o propunere sau interpelare, se trece la punctul 7 și cel din urmă din program, conform căruia urmăz a se face alegerea comisunilor.

Adunarea alege: a) în comisiunea de trei, pentru examinarea rațiociniului pe 1889 și a proiectului de buget pe 1889, pe următorii membri: d. Căpitanu *Vasilie Stanciu*, d. Dr. *Ilea* și d. Ioan *Dejenariu*; b) în comisiunea de trei pentru examinarea raportului general și a propunerilor sunt alesi dd. membri Ioan *Turcu* protonotar, *G. Popu* de Băsești și Dr. *Aurel Mureșianu*; c) în comisiunea de candidare pentru comitetul Associationei, ce are să fiă ales pe trieniul următor, s'au ales dd. membri Alesan-

dru *Filip*, *Iuliu Dan*, *G. Popu* de Băsești, *Patriciu Barbu* și vicariul *Basilu Rațiu*.

Președintele prezintă adunării cererea lui *Petru Sabo* din Tergul-Mureșului pentru acordarea unui ajutor de 100 fl. cu scop de a-și pute tipări niște instrucțiuni speciale relative la un medicament inventat de el contra reumatismului. Cererea se înaintăz comisiei pentru propuneri.

Nefind nimeni însinuat la comitet cu cetirea vre-unei disertațiuni în adunarea generală și fiind și timpul înaintat, ședința se închide anunțându-se a doua ședința pe ziua următoare la 9 ore a. m. în același local.

Sedința a doua.

Sedința dela 16/28 August se deschide la timpul fixat tot sub președința d-lui G. Barițiu.

Secretarul Dr. I. Crișianu cetesce procesul verbal al ședinței, care se și primesce.

Președintele cetesce mai multe telegrame de felicitare adresate adunării din Clușiu, din Brăila, dela d. Axente Sever, dela Românii din Munții Apusen, dela profesorii din Blășiu și dela părintele *Alexie Berinde*. Publicul le primesce cu strigări de „să trăiescă“.

Președintele prezintă o scrisore dela d. *Vasilie de Bazota*, prin care acesta cere ca să i-se primescă o acțiune de 135 fl., la care va mai adauge diferența până la 200 fl., pentru a fi înscris ca membru fondator, er de-ocamdată să fi înscris ca membru pe viață.

D. *Cosma* cere ca să se amâne discuțiunea, până ce va raporta comisiunea pentru înscrieri de membri noi.

Președintele întreabă, care din comisiuni sunt gata cu lucrările lor.

Comisiunea pentru înscrierea de membri noi arată, că s'au înscris 19 membri ordinari și 2 pe viață și că a încasat bani gata 133 fl., 200 lei și o obligațiune de 100 fl. Afară de membri înscrisi cu ocaziunea adunării generale,

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Din opul

„Părți alese din istoria Transilvaniei“
de *George Barițiu*.

(Vol. I, Sibiu 1889, Tipografia W. Krafft.)

Urme de literatură și dezvoltare de viață națională în periodul reacțiunii la poporul român din această monarchie. Blășiu—Brașov. (S 100 pag. 607—618).

Urmare și fine.)

Moșia Cutu, care este proprietate a seminarului de clerici, ce fusese ținută în arendă de cătră răposatul episcop numai în câte 3000 fl. valuta vechiă, episcopul *Ioan Lemeni* o a luat în sindonul de instalare cu arendă de trei mii fl. monetă convențională pe an, prin care venitul seminarului crescă la îndoită și jumătate, așa încât de aci încolo seminaristii erau și mai bine ținuti, li-se dădea, pe lângă reverendă, și câte o păreche de încălțăminte, eră celor cari terminându cursul veniau la hirotonia, pe lângă ce aveau victul în acele zile tot în seminar, episcopul le mai dea și câte 25 fl. m. c. în mână.

Tipografia din Blășiu este tot proprietate a seminarului. Episcopul *Ioan Lemeni* a decis a o scote din starea ei desolată, dispuse ca să fie mutată, cătră

brumă era, din chilia întunecată în sală mare și luminosă, denumi pe *Timoteiu Cipariu* director al ei și îi puse la mână fondul, ca să o restaureze și să începă cu tipărirea cărților bisericești și școlastice, câte lipsiau. *Cipariu* a și pus tipografia până la 1836 în stare, ca să potă concurge după împrejurările din acea epocă cu oră care alta din această țară, ceea ce se pote proba cu frumosul număr de cărți și de diare apărute în acea tipografie până în a. 1848.

Toți profesorii dela gimnasiu și liceu au fost după devaluare plătiți miserabil de rău. Din 1833 înainte la toți s'au ameliorat salariile în monetă conv., eră la unii mai bătrâni li-s'au înmulțit cu câte 100 fl. din venitul episcopului, care plătia mai dela sine salariile profesorilor denumiți la catedrele înființate de nou în liceu.

Venitul celor șapte membri capitulari și al notarului consistorial a crescut asemenea din valuta vechiă în valuta convențională.

Tote fondurile diecesane și școlastice s'au luat în revisiune nouă și, după ce s'au pus în evidență, cassar a fost unul dintre capitularii canonici și membri ai consistorului, care apoi a trans-

portat la cassa statului din Sibiu tote sumele evaluate în sensul testamentului lăsat de fericitul episcop.

Starea, în care se afla pe la 1830 limba română la școlele din Blășiu, ca și peste tot în țară, nic-decum nu era de pismuit. Cele mai multe comune rurale de prin prejuri sunt române, numai vre-o trei amestecate. Locuitorii orașului vorbiau numai românesce, căci altă limbă nic nu sciau. Sutele de școlari, căți veniau din comunele române de or unde de-a dreptul la școlele din Blășiu, vorbiau erăși numai românesce, eră din a treia classă normală începeau cu latina și în cele cinci clase gimnasiale era impusă, cu pedepse diverse, vorbirea numai în limba latină. Limba germană impusă de *Iosif II* se cassase; cea maghiară nu era impusă de loc. Cu tote acestea, în anii mai din urmă ai episcopiei lui *Ioan Bobu* limba maghiară se înfipse tare tocmă în seminar, între clerici. Această s'a întâmplat așa, că despre o parte între cei vre-o 50 de clerici erau mai mulți din comitatele feudale, cari în lipsa aprõe totală de școle române, pe un teritoriu de sute de miliarde, din mica copilărie erau dați la școlă tot numai în orașe unguresci,

eră la facultatea filosofică mergeau la Clușiu, de unde apoi primiți în seminar vorbiau forte rău românesce, eră pe cărți bisericești tipărite tote cu cirile nu sciau ceti; de altă parte bătrânii noștri își făcuseră orești-cum de regulă, ca din a treia classă gimnasială să îndemne pe școlarii cei mai buni, ca să mērgă pe câte doi seu trei ani la câte un gimnasiu de alte limbi, cei din comitatele feudale la gimnasiu unguresci, cei din Săsime la Sibiu, ca să învețe bine limba germană. În sineși acea măsură luată de bătrâni, ca tinerimea lor să învețe și cele două limbi ale patriei, a folosit în cursul vécului la un mare număr de tineri în viață practică, ceea ce s'a cunoscut mai învederat dela 1849 încoe. De aci a urmat, că mai ales în unii ani, când veniau mai mulți tineri dela Clușiu și de aierea, limba maghiară, era forte multă er limba maternă cu atât mai puțin vorbită în seminar; se vorbia latinesce și unguresce, româna ca de dor. Adecă limba română o păția aici în miniatură ceea ce păția limba maghiară la magnații Ungariei și în cele mai multe cetăți ale ei, unde predomia peste tot limba germană. Morbul acela începuse a se întinde și

comisiunea arată că mai e un număr destul de însemnat de membri înscriși în cursul anului.

Urmază raportul comisiunii alese pentru esaminarea raportului general al comitetului Asociațiunii. Raportorul d-lu Ioan Turcu propune mai întâiu, ca raportul comitetului să se ia ca basă a desbaterii speciale. După aceea cetesce punctu de punctu primele părți ale raportului, cari se iau spre știință. La capitlul VI din raport, unde se vorbesce de un proiect al comitetului pentru o nouă arondare a despărțimintelor Asociațiunii, raportorul arată, că comisiunea s'a pronunțat în contra unei noue împărțiri, prin care numărul actual de 22 despărțiminte s'ar urca la 48 despărțiminte. Comisiunea e de părere, că nu este oportună o asemenea înmulțire a despărțimintelor, deoarece printrinsa ar deveni neindestulitore puterile, de cari pôte dispune Asociațiunea și s'ar perde mult și din vedea ce-o dă adunărilor din despărțiminte prezența conducătorilor din centru.

Secretarul Dr. Crișanu apără proiectul comitetului pe cuvântul, că experiența de până acuma ar arăta, că mai ușor s'ar puté ajunge scopul fiindu cercurile mai restrinse și putându-se comitetul Asociațiunii pune în legătură cu inteligența din aceste cercuri înmulțite.

D-lu Simonescu sprijinesce proiectul comitetului pentru înmulțirea despărțimintelor, luându ca motiv înlesnirea administrațiunii.

D-lu G. Popu de Băsești susține propunerea comisiunii, tocmai pe temeiul experiențelor făcute până acuma. Dér e de părere, că acolo, unde rezultatele nu sunt de loc satisfăcătoare, se pôte înmulți despărțimintele. Găsesce apoi cu cale, ca comitetul să se adreseze la despărțiminte și să ceră sfatul lor în privința acésta. D-lu Popu e în contra descentralisării, din contră voiesce comasarea puterilor dicându, că slăbiciunea noastră provine chiar din prea mare descentralizare. La noi, dice, sunt puțin, cari lucră pe tărâmul acesta. Mărind despărțimintele, acești puțin nefind de ajuns vor produce rezultate și mai puțin. Decî propune ca comitetul să studieze din nou proiectul, să-l comunice cu despărțimintele și la anul să-l prezenteze éráși adunării.

În fine cere ca despărțimintele, cari nu sunt încă organizate, să se scliceze a se organiza, și decă nu, să se încopieze cu celelalte despărțiminte vecine.

D-lu protopopu Ioan Russu susține pe antevorbitoru.

D-lu Cosma de asemenea e de părere să se întrebe despărțimintele în privința noiei împărțiri.

D-lu adv. Barbu susține, că proiectul comitetului ar paralisa activitatea din lipsa de ómeni, cari să lucreze, și propune asemenea amânarea pentru anul viitoru.

D-lu protopopu Damianu declară că e pentru propunerea comisiunii, mai ales că acum mijlocele de a răspândi cultura în tóte unghiurile sunt mai numeroase, avându diferite reuniuni, cum sunt cele de femei etc. D-sa ar vedé mai bucuros o reducere a despărțimintelor. Dealtminte și până acuma s'a permis trecerea unor comune dela un despărțimintu la altul. Cere în fine ca despărțimintele încă neorganizate să se organizeze.

D-lu Simonescu declară, că după ce toți vorbitorii s'au abătutu dela propunerile lor primitive, nu mai are ce apóra (ilaritate).

D-lu președinte Barițiu dá informațiunî despre nascerea proiectului din vorbă. D-sa arată, că în multe părți nu s'a doveditú nici un interes și comitetul a cređutú, că pôte așa va ajunge mai ușor la un rezultat.

Discusiunea se încheiá prin aceea, că se primesce în unanimitate propunerea d-lui G. Popu, de a se restitui proiectul comitetului pentru a fi studiatu din nou.

Terminându-și raportul, d-lu Turcu rógă adunarea, ca avându în vedere stăruințele desinteresate ale membrilor comitetului Br. Ursu și Ioan Popescu în interesul Asociațiunii și școlei sale, să le exprime în specialu mulțămirea sa. Se primesce cu „să trăiescă“! Urmază la ordinea zilei raportul comisiunii de 3 pentru esaminarea rațiociniului pro 1888 și a proiectului de budgetu pro 1890.

Raportorul d-lu Dr. Ilea espune foarte deslușitú párerile comisiunii memorate, arătându că în totalu socotelele s'au aflatu corecte, din care causă comisiunea propune a se dá comitetului absoluturiu, dér cere ca în viitoru să se producă de către comitetu tóte cărțile și documentele mai însemnate, cari sunt de lipsă spre a puté dobândi o iconă fidelă a situațiunii financiare.

Urmază o discuțiune mai lungă, la care iau parte și d-lu cassaru Candrea și d-lu Cosma și prin care se constatá, că numai din întâmplare au lipsit de astădatá câteva documente mai însemnate, dér că până acuma s'au produs întotdéma.

Adunarea primesce în fine propunerea făcută în numele comisiunii de d-lu Dr. Ilea și dá absoluturiu comitetului.

Președintele: arată că Dr. Aurel Mureșianu voiesce să facă o propunere și îi dá cuvântul:

D-lu Dr. Aurel Mureșianu dice, că făcându parte și densusul din comisiunea însărcinată cu esaminarea raportului asupra activității comitetului în anul trecutú, a adus înaintea comisiunii întrebarea, că ore cum s'ar puté face ca în viitoru activitatea comitetului Asociațiunii să fiá mai mánosă, să se exercite dreptul asupra poporului și să producă rezultate mai grabnice în ceea ce privesce deșteptarea interesului în popor pentru scopurile Asociațiunii și promovarea literaturii populare. Membrii din comisiune susținđu párerea d-sale ca din prisosulú veniturilor Asociațiunii din fiecare an să se destineze o sumă în scopul arătatú, l'au rugatú să desvólte propunerea sa înaintea Adunării.

D-lu Mureșianu ceréndu atențiunea binevoitoare pentru acésta cestiu ne, pe care o crede de cea mai mare însemnătate, dice că însăși numirea de „Asociațiune pentru literatura română și cultura poporului românú“ ne arată calea pe care trebuie să páșimú ca să îndeplinimú chiámarea noastră față cu poporul. Este lucru învederatú, că fiindu vorba de deșteptarea și cultura poporului trebuie să îmbrățișámú înainte de tóte cauza literaturii populare, trebuie să avémú în vedere ca prin scrieri bune și folositoare să ținemú viu și să răspândimú în masele poporului interesul pentru marile scopuri de cultură și de progresu ale Asociațiunii, să lătimú gustul de cetire în popor și să-l instruímú în tóte direcțiunile folositoare lui.

Acésta o pretindú și statutele Asociațiunii, cari în §-ii 2 și 4 îndegetéză și modulú și mijlocele, ce sunt de urmatú. E vorba acolo de edarea, tipărirea și lățirea de opuri, de încuragiarea prin premii, etc. Până acuma însă Asociațiunea n'a pusú în practică mai de locú aceste cerințe, neapărátu de lipsă pentru ajungerea scopului său și decă a și făcutú unele încercări în direcțiunea acésta ele n'au pututu rúși, deoarece a avutú în vedere mai multú înaintarea în diferitele ramuri ale științei, decâtú chiámarea fundamentală de a face accesibilă știința pentru masele poporului, cu alte cuvinte de a face să străbatá în poporú. Decă nu s'a pututu pune în ființă nici regulamentul votatú de Asociațiune pentru înființarea secțiunilor științifice, cauza a fostú, că nu eramú încă pregătiți pentru acésta, nu era încă pusă temelia ca să putemú să zidimú cu succesu pe dënasa. A ne ocupa însă numai de științe și a neglijea instruirea poporului prin scrieri populare însemnă

a începe clădirea dela coperiș și nu dela fundamentu.

Asociațiunea noastră există acum de 27 de ani și până ađi încă nu avémú o scriere, care să lumineze pe popor în limba înțelesă de elú măcarú despre scopurile, ce le urmăresce acésta reuniune căci cuvântul „Asociațiune“ poporul nu'l înțelege.

Dér câte nu trebuie făcute în direcțiunea acésta spre a îndemna, a însușeși, a instrui și a educa poporul pe tóte terenurile dezvoltării sale culturale. De câte sfaturi bune și înțelepte nu are lipsă poporul nostru de pildă numai pe tărâmul științelor agricole, ca să nu mai amintimú tóte celelalte?

Dér un lucru de căpeteniá în împrejurările de față este și rămâne lățirea gustului de cetitú în popor și deșteptarea sémțului și înțelegerei sale pentru lucrarea Asociațiunii. Bine a distú d-lu Vicarú alú Făgărașului, că piedeca cea mai mare pentru care nu putemú înainta cum amú dori, este aversiunea de cetire, adecă că ómenii nu găsescu încă plăcerea de a ceti și cetindú a se îndemna și a învăța.

D-lu Mureșianu arată mai departe, că nu suntú noue aceste idei; fiecare din cei de față știe foarte bine ceea ce ne lipsesce și ceea ce amú trebui să facemú în direcțiunea acésta. Dér este timpul ca să se facă odatá un începutu. De aceea d-sa convinsú fiindú, că Adunarea consente pe deplinú cu párerile dezvoltate de densusul, o rógă ca să voteze o sumă câtú de mică din prisosulú veniturilor Asociațiunii, ca să se întrebuinteze pentru încuragiarea și lățirea literaturii în poporú și acésta să-o facă acuma neamnatú, căci are firma convicțiune, că páșindú cu hotărúre pe acésta cărare se vorú puté obține rezultate foarte mari.

În fine d-lu Mureșianu propune adunării următórea motiune:

„Adunarea generală a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului românú, convingându-se despre absoluta trebuință, ce se impune Asociațiunii de a îmbrățișa în modú practicú și învederatú cauza literaturii populare și de a sprijini înaintarea ei printr'o stăruință înțeleptă, prin publicarea de scrieri populare, îndemnătore, însușeșitoare, informative și instructive, decide ca în viitoru să se destineze regulatú pe fie-care anú o parte câtú de însemnatá din fondurile disponibile ale Asociațiunii pentru realizarea acestei trebuințe.“

„Ca să se facă un începutu Adunarea generală decide ađi ca suma de o miá florinú din escedentulú anului acésta să se întrebuinteze pentru publicarea de cărți și broșuri populare.“

în clerul din afară. Ne plăcea foarte la cei mai mulți ca să șcimú câte patru limbî cu latina; la o parte din tineri însă a începutú să le fiá rușine, ca tocmai limba maternă să o vorbescă mai réu decâtú celelalte.

Se întâmplase în a. 1831 ca să fie primiți în seminaru dintr'odatá șapte studenți din facultatea filosofică dela Clușiu, cari avuseră fericirea de a cunoșce acolo pe Dr. Simionu Romonțai fundatorul, a se îndulci de învățăturile lui, a-și primi dela elú în darú istoria lui Petru Maiorú și celelalte scrieri ale lui. Unul dintre aceia tradusese istoria lui Maiorú în limba maghiară; ceilalți se înfierbântau de cele ce li-se descoperia din acea carte ca dintr'unú oraculú despre originea și de totú trecutulú națiunii române. Ei veniți în seminaru, fără a cugeta câtú de puținú la urmări, în conversațiunile lorú după ciná își țineau unii la alții prelegeri gramaticali din limbă. În anulú alú doilea, ce le plesnise prin capú la cățiva clerici, ca ei să înființeze unú teatru de diletanți; se punú frumuseșul pe lângă trei profesori mai apropiați de a lorú etate și câștigară învoirea, încă și conlucrarea

lorú. Le permite și directorulú să se jóce de-a comediá. Dérá de unde spese? Ași, tinerii plănuescu ușorú. Dați să scriemú la toți protopopii, care cum șcimú să-i rugámú pentru o colectá. Cei mai mulți protopopi le facú pe voiá — din curiositate. În câteva săptămáni se adunará 160 fl. mon. conv. Cu acea sumășorá trimítá pe unul din ei cu vice-rectorulú la Sibiu, unde acórdá la profesorulú de pictură Neuhauser două cortine și mai multe aparate mărunte. Écă că pe sêrbătorile Crăciunului spre 1833 „prima scenă românească“ în acésta țera este gata. Profesorii și unú clericú preparaseră câte o piesă mică, de acelea care se jócá în internatele claselorú superioare. Înainte de aceea se represintase totú de clericú la instalarea episcopului Lemeni o eclogă compusă cu multú spiritú de Cipariu. Totú cam acei tineri își împărțiră și acum rolele.

Dérá unde este publiculú? Cu episcopulú în frunte, toți canonicii, profesorii, familiile dirigătorilorú dominali, vre-o patru-cincú orașeni și baronésa bêtărăna dela Panade, atáta era publiculú. Acelea represintațiunii s'au continuatú în vre-o ciní ani și de atunci limba ma-

ternă în Blășiu nu a mai rămasú în códá altora. De ar fi cutezatú înainte de aceea să întreprindá tinerimea jucării de acelea în seminarulú preoțescú din Blășiu, đeu nu știu decă ar fi fostú eliminatú seu chiar înrolatú în regimente. Ștudenții din liceulú catolicú reg. dela Clușiu, juní de câte 20—25 de ani, denunțatú că mergú la teatru, erau pedepșiți cu carcérú, și ce-i durea mai tare, era amenda de câte 2 douădeceri pentru pedelú.

Totú în acei ani începuseră a se strecura încóce și productele literare românești din țera vecină, cu tótá priveghiarea cu ochi de vulturúta vameșilorú; la Sibiu și de aci la Brașovú intrau prin mijlocirea librăriei francesului Thierry, care avea o filială în Bucuresci și prin unú comerciantú Minovicú; érá la Brașovú prin cărășii, neguțatú și alți călătorú; Curierulú românescú alú lui Eliad venia prin poștá ca scrisóre, cu porto 1/2 douădeceri, dérá ce era să facă omulú? plătia și tácea.

Afară de reforme în instrucțiunea publică și de cultivarea celú puținú a literaturii bisericescú și pedagogice, Blășiulú mai avea în acea epocă și altá

grijă mare, stórcótoare de sudorí. Disensiunile politice dintre feudali catolici ca partisaní ai guvernului centralú și dintre cei calvinianí din opozițiune turburau indirectú și liniștea sufletescă a poporului românú în ținuturi, în care acesta se afla desbinatú în două confesiuni religioase. În spiritulú vechiei lorú doctrine proprietarii mari catolici voiau să aibă în dominiile lorú pe câtú s'ar puté totú numai locuitorí de credința catolică; din contră proprietarii protestanți nu lásau nimicú neîncercatú, ca să țină pe populațiunea rurală cu atátú mai vîntosú în vechia ei credință, căci în acéstu casú nici o lege nu-i silia ca să rupă din hotarú porțiuni canonice pentru preoți și dascalí și nici pentru bisericú. De aici urma, că în casuri de vacanțe în parochii, fiecare proprietarú își avea candidații lorú, între cari apoi se náscuau rivalități, certe și procese blăstémate, încátú unele comune rămăneau cu anii întregi fără nici unú preotú, de nici o confesiune; bieții creștiní își botezau ei între ei pruncii și-și îngropau morții numai cu asistența unorú cântăreți. Acea stare de barbariá fusese relevată și zugrăvitá cu colorí vii în câteva adunări

Totodată adunarea însărcinează comitetul Asociațiunii ca să caute modalități mai potrivite, cum s'ar pute folosi mai bine și mai corespunzător trebuințelor noastre această sumă în de-cursul anului viitor prin publicarea de premii etc. și ca în adunarea generală viitoare să vină c'unu proiectu completu bine chibzuit și studiatu pentru organizaarea viitoarei activități a Asociațiunii pe tărâmulu acesta.

Adunarea în continuu a datu semne de aprobare prin viue aplause alipindu-se astfel la propunerea d-lui Dr. A. Mureșianu. Acesta a și făcutu ca pãrerea opusã de-a se aduna mai întâiu fonduri și după aceea să se începã a se lucra cu ele, să nu'și găsească răsunețu.

Intre susținătorii propunerii de mai sus a vorbitu și d-lu Dr. G. Maiorescu care a accentuat cu deosebire ca Asociațiunea să aibã în vedere în prima linie și trebuințele școlare și locale ale poporului, să publice concursuri și premii pentru cele mai bune manuale de agricultură, de zootehnie, de lãnãrie, de industriã de casã, pe care apoi tipãrindu-le în decã de mii de exemplare pe unu prețu micu să le propage printre popor, ẽr la intrunirile despãrțimintelor să se ținã regulatã conferințe despre raporturile și necesitățile locale.

Membrul comitetului d-lu P. Cosma arãtãndu suma de care ar putã dispune Asociațiunea rógã pe d. propunãtoru a ficsa suma pe care sã o întrebuițeze Asociațiunea pentru scopul arãtatu de d-sa, la care consențu toți membrii fãrã deosebire.

Acẽsta sã și întâmplã cerẽndu-se suma de 1000 florini din partea d-lui propunãtoru.

D-lu protop. Rusu e de pãrere cã în fõia Asociațiunii s'ar putã publica articolu pentru popor care apoi cu puține spese sã fiã retipãriți și rãspãndiți.

Mai vorbesce d-lu președinte G. Barițiu accentuãnd cã și panã acuma au apãrutu în fõia Asociațiunii tratate de valõre durabilã. Recunõsce urgentã trebuințã de a se lucra în direcțiunea accentuatã de d-lu propunãtoru și încheiã cu dorința, ca sã aibã rezultatul celu mai mãnõsã dãndu-și comitetulu tõe silințele spre a-lu dobẽndi.

În fine punẽndu-se la votu moțiunea d-lui Dr. Mureșianu cu specificarea sumei de 1000 fl. se primesce de adunare cu unanimitate.

Urmãzã raportul comisiunii de candidare, dẽr fiindu ora înaintatã ședința se suspendã nemotivatã spre a se continua la orele 5 dupã amẽzi.

În ședința de sãra d-lu Alexandru Filipu din Abrudã propune ca raportorã altã comisiunii de candidare de-a rãndulã persoanele recomandate spre a fi alese. Se aclamã ca președinte d-lu G. Barițiu, ca vice-președinte pãrintele archimandritu și Vicãrã Dr. Ilariu Pușcãriu și ca secretãrã I d-lu Ioanã Popescu. La postul de secretãrã altã doilea se încinge o discuțiune lungã opunẽdu-i-se candidãtului, ca contra-candidatã, d-lu Toganu. În urmã se cere cetirea listei întregi de candidare și se procedea la votarea nominalã, din care ese apõrpe cu tõe vo-

turile d-lu Dr. Crisãnu ca secretãrã altã II-lea. Totu astfelu s'a procedatã și fãțã cu alegerea unui membru din comitetu. Dupã lista completã votatã de adunare comitetulu Asociațiunii pentru cei trei ani viitori e compusã astfel:

George Barițiu, președinte; Dr. Ilariu Pușcãriu, vice-președinte; Ioanã Popescu, secretãrã I; Dr. Ioanã Crisãnu, secretãrã II; Gerasimã Candrea, cassãrã; Nicanorã Frateșiu, controlorã; Nicolae Toganã, bibliotecãrã. Membrii în comitetu; Br. Davidu Ursu, Augustinu Laday, Ioanã Hanuia, Ilie Mãcelãriu, Parteniã Cosma, Ioanã Popescu, Ioanã Rusu, Zacharia Boiu, Nicanorã Frateșiu, Iosifu St. Șulutu, Ioan Crețu, Ioanã Popu de Galați. Suplenți: Leontinu Simonescu, Gerasimã Candrea, Dr. Ioanã Crisãnu, Moldovanã, Macsimã, Nicolau Toganã.

Finindu-se alegerile președintele încheiã adunarea cu-o scurtã vorbire care se primesce cu viue „sã trãieascã.”

În sãra acelei zile a fostu balu ẽr în ziua întẽiu a fostu banchetu și sãra concertu. Petrecerile acestea au fostu bine cercetate și animate. La banchetu au luatã parte ca invitați și d-lu fișpanu Michãil Horvath, care a asistatã și la prima ședințã, și d-lu primãrã alu Fãgãrașului Keresztẽnyi. A luatã parte la aceste petreceri și unu frumosu și numerosu cercu de dame.

Vorbirea de binevenire

a reverendissimului d-nu vicãrã Basiliu Rațiu, ținutã în prima ședințã a adunãrii generale a Asociațiunii în 16 (28) Augustu 1889.

Ilustre Domnule Președinte! Domnilorã membri ai „Asociațiunii”! și strãlucitã Adunare!

Fiã-care dintre noi șcãie, cã ziua și nõptea se schimbã totu la 24 ore; nu e așa însẽ în alte regiuni; pentru-cã unele popõre septentrionalã, care locuescã cãtrã polul arcticu, au ziua de 6 luni și nõptea ẽrãșã de 6 luni; ẽr cãnd nõptea acẽsta tristã și posomoritã incepe a dispãre, omeni plini de bucuriã și de dorul luminei, ce se apropiã, se suie pe vãrfurile munților și cu cântãri și alte semne de bucuriã salutã aurora ce se ivesce.

Tristã și neplãcutã trebe sã fiã o nõpte de 1/2 anũ; însẽ cu multu mai neplãcutã și înfiorãtõre fũ nõptea, în care zãcu omenimea la douẽ mii de ani, panã cãnd se ivi aurora, care cu splendorã sa întrecã tõe stelele lucitõre, și prin alungarea întunerecului descoperã pericolile și face securitate. Înțelegu pe S. Nãscõtõre de Dumneșu, care se ivise ca aurora de diminețã anunțãndu rãsãrirea sõrelui divinã: Intemeiãtorulã religiunii creștine și a adevãratei culturã și nobilitãri de inimã; — ẽtã însemnãtatea sãrbãtõrei de așã, la care ține strãnsu poporul nostru și care pentru noi Romãnii din comitatulã Fãgãrașului, pentru inteligența și poporul românũ din Despãrțemẽntul II alu Asociațiunii este mai solemnã și mai strãlucitã, rãmãnẽndu pururea nestẽrsã întru inimile nõstre; fi-

indũ-cã așã ne vedemũ implinitũ dorulã ce l'amũ avutũ, de a cuprinde în mijloculã nostru adunarea generalã a „Asociațiunii transilvane pentru literatura romãnã și cultura poporului românũ.”

Astãzi inima nõstrã saltã de bucuriã cãnd avemũ rara fericire de a îmbrãțișa flõrea națiunii: bãrbații cei mai distinși în toți ramii literaturii și culturii nõstre naționale, bãrbați pãtrunși de datorințele chemãrei, de iubirea patriei și a poporului românũ, pentru a cãrui luminare și culturã au lucratũ și lucrã cu puteri unite necruțãndu nici spese nici ostenețã; și nu fãrã de cauze: pentru cã cãnd vedemũ o nespusã însuflețire de activitate și emulațiune la popõrele conlocuitoare în patria nõstrã comunã, cuveni-s'arũ: ca noi sã nu ne interesãmũ de noi însẽne? sã nu aducemũ sacrificii pentru susținerea numelui, cu care ne numimũ și s'au numitũ moși de strãmoșii nõștri? cuveni-s'arũ, dicitũ, ca între marginele legii și pe basa statutelorã aprobate de Majestatea Sa gloriosulã nostru Rege Apostolicũ, numai noi sã nu ne cultivãmũ limba și literatura, fãrã de care unu poporũ ca atare nu mai are viațã? Acẽsta nu se cuvine; cu atãtu mai vãrtõsũ nu, pentru-cã legile patriei ne concedũ acestũ dreptũ; ba însuși Inaltulã Guvernũ altã Majestãții sale voescã și îndemnã pe tõe popõrele a se cultiva în tõtã privințã; dovadã ne suntũ nenumerãtele șcõle, reuniuni și asociațiuni în mare și micũ, panã la promovãrea și cultivãrea industriei de casã.

Premiãndũ acestea imã iau voia a atinge ceva despre influința Religiei creștine asupra cultivãrei genului omenescũ și în specie asupra poporului nostru. Istoria ne spune: cã și înainte de ẽra creștinã popõrele cele mai însemnate își aveau literatura și cultura lorã; dẽr și aceea constatãzã, cã înainte de Christosũ nici unũ omũ nu s'a cugetatũ la învãțarea tuturorũ ginșilorũ. Afãrã de Moise, nu vei afla nici filosofũ, nici legiuitorũ care sã fi ținutũ posibilã instrucțiunea generalã mãcar a unei națiuni. Filosofii vechimei își deșchideau șcõlele numai pentru unũ micũ numãru de elevi. Castele preotescã ale Egiptului, Persiei și Indiei din sciința lucrurilor divine și umane fãceau unũ secretũ impenetrabilũ pentru omul de rãndũ. Legislatorii religiosi și politici își restrãngeau tõtã activitatea la educațiunea și ridicãrea unei singure clase, care era apoi clasa privilegiatã. Din contrã, Salvatorulũ trimite pe Apostolii sãi în tõtã lumea dicitẽndũ: „mergeți, invãțați tõe popõrele”, însẽ în datinele lorũ, în instituțiunile lorũ cetãrãtenesci, respectãți totũ ce nu e în disonanțã cu legea mea. Prin urmare evangeliulũ fãcũ pe popõre sã se apropiã unele de altele, sã se înțelegã, sã se

unescã fãrã de așã perde individualitatea naționalã.

De atunci se datãzã instrucțiunea poporalã, de atunci șcõlele poporale de diverse limbi, pe care renumitulã geografũ și statisticũ Adrianũ Balbi din secululã presentũ, pe basa scrierilorũ lui Moise despre dividerea omenimei la turnulã Babelũ, le pune la 70 limbi vorbite de descendenții feciorilorũ lui Noe. De atunci trecurã mai bine de 4 mii de ani, și popõrele rãmãrindu-se peste tõtã fãțã pãmẽntului panã la turnulã Eiffel, cine põrtã vina, decã statisticii de astãzi numãrã apõrpe la 4 mii de limbi fãrã diferite dialecte? și cine ar mai fi în stare a-le reduce la unitatea originalã, dupã ce e constatãtũ, cã numai acele popõre au dispãrutũ și dispãrũ cu totulã din istoriã, care nu au lãsãtũ dupã sine nici o urmã de literaturã și culturã? De aceea fõrte bine observã unũ patriotũ faimosũ din Clușiu în țiarulũ sãu prin luna lui Maiu, cã „stẽrpierea limbilorũ nu numai e cu neputințã, ci și vrednicã de urã și dispõrũ.”

Despre isvorulũ culturii adevãrate unũ bãrbatũ de renume Europeanũ în artã militarã și belicã pela începutulã seculului nostru astfel se exprimã: „minunea cea mai mare a lui Isusũ este împãrãtia iubirei”. Numai lui Isusũ i-a succesiã a ridica inimile omenilorũ panã la cele invisibile și panã la sacrificiulã celorũ temporale. Numai dẽnsulũ a creatũ o legãturã între cerũ și pãmẽntũ. Toți aceia, care într'adevãrũ credũ în dẽnsulũ, simțescũ acẽstã iubire miraculosã, supranaturalã și sublimã. O aparițiune neesplicabilã acẽsta, spre ce nu suntũ capace nici rațiunea, nici puterile omenesci. Unũ focũ sfãntũ, pe care nici unũ timpũ, cãtũ de viforosũ, nu-lũ põte șterge sãu țãrmuri.

Decã iubirea este sufletulã civilizațiunii, ẽr egoismulũ sufletulã barbariei, dicitã Martinet de Savoia; și nu fãrã cuvẽntũ, cãci a prețui pe celũ din urmã omũ ca pe unũ fiu alũ lui Dumneșu, a-lũ iubi ca pe sine însuși, a lucra la bunãstarea lui moralã și materialã, e însușirea iubirei; ẽr a trãi pentru sine, a referi tõe la sine, a privi pe alții ca pe nisce instrumente mai multũ sãu mai pușinũ folositoare, spre serviciulã intereselorũ și pasiunilorũ sale, este proprietatea egoismului. (Strigãri: Așa e! Așa e!)

Dela Salvatorulũ lumei și trimișii sãi a trebuitũ sã trecã fõrte multũ timpũ: 18 seculi, panã cãnd popõrele s'au desbrãcatũ încãtva de egoismũ și au începutũ a face fapte mari de caritate, prin care s'a fãcutũ renumitũ secululã nostru, caracterisãndu-se de secululũ luminei, culturii și civilizațiunii, ce în adevãrũ și este în comparațiune cu timpurile trecute.

municipali și între certe mari; mai pe urmã fũ denunțatã și împãratului Franciscu. Cu ocaziunea depunerii jurãmẽntului în mãnile împãratului, episcopului Ioanũ Lemeni i-s'a comisitã, ca înainte de ori-care alte afaceri, îndatã dupã hirotonire și instalare sã întreprindã visitațiune canonicã în comitatulũ Hunedõrei și în o parte din comitatulũ Albei în regiunea Mureșului, pe unde nefericiții locuitorã au fostũ sãlbãtãciți mai înfricoșatũ. Episcopulũ a și îndeplinitũ îndatã în vãra anului 1833 aceã misiune greã impusã lui de cãtrã monarhũ. Panã în zilele, în care scriemũ acestea, se mai aflã unũ singurũ bãrbatũ venerabilũ apõrpe nonagenãrũ, care ca preotũ tãnãrũ însoțise pe episcopũ prin o parte mare din vastulã comitatũ alũ Hunedõrei și anume prin districtulũ Hațegului. Numai împãratulã Iosifu aflase pe la 1770 pe Romãnii din Bãnatũ rãmãși de sub Turci într'o stare atãtã de sãlbaticã, precum a aflatũ acestũ episcopũ mai vãrtõsũ pe locuitorii din pãrțile muntõse ale comitatului Hunedõrei. Trecuserã decimã de ani, de cãnd nefericiții locuitorã nici nu mai șcãiau ce minune põte sã fie aceea ce se dicitã vlãdicã sãu epis-

copũ. Dintr'o comunã popã și câțiva bãtrãni eșiserã întrũ întẽmpinãrea episcopului pe drumũ înainte; vãdẽndũ apoi, cã Prãf. Sa, dãndu-se din trãsurã, a îmbrãcatũ mantia și plãcã pedestru înainte urmatũ de secretãrũ cu protopopulũ și de doi feciorã robusți, popã și omenii cuprinși de fricã apucarã fuga înapoi. În unele comune femei și copii numai cu aruncãre de monetã mърuntã putẽu fi îmblãndiți, ca sã cuteze a sã apropiã de bisericã și a intra în ea; într'o comunã însẽ omenii se uitãrã mai întãiu pe la ferestrele bisericești, ca sã vadã ce face episcopulũ în bisericã și în altãrũ. Scene în adevãrũ dramatice s'au presintatũ atunci ochilorũ acelu episcopũ. La aceã stare de sãlbãtãciã rușinãtõre adusesẽ sistema feudalã și desbinãrile confesionalã în veci nejustificabile pe poporulũ românescũ.

Episcopulũ a împãciuitũ în aceã visitațiune mai multe comune; a informatũ și pe curtea imperialã despre blãstãmãțiile strãine cãte descoperise în cãlãtõriile sale, cu care fresce, numai amicũ nu-șã fãcuse. Anume la guvernulũ din Clușiu Lemeni nu era „persona grata” din anii, în care elũ ca secretãrã altũ

episcopului Bobũ panã la mърtea acestuia își ascuțise pãna sa în multe corespondențe avute cu guvernulũ, unde afacerile se înglodau adesea cu anulũ întregũ.

Din aceã visitațiune episcopulũ, care se șcãia obligatũ chiar și în puterea jurãmẽntului a propaga catolicismulũ între Romãnii, își fãcuse totușã regulã, ca pe cãtũ numai îi permitea pozițiunea lui, fracțiunã de poporũ sã nu mai primescã, ci sã prin comune întregi, sãu pe nimenũ, ca sãu acẽstã mърsurã sã mai micșorãmũ numãrulã atãtorũ popã și dascalã fãmãndi și peteciți, ẽrã comunele bisericesci sã rãmãie scutite de urgi și de scandale, prin care se fãcũ de batjocura celorlalte popõre.

Pe episcopulũ Lemeni ilũ mai așteptãu și alte probleme. Residența, unũ castelũ vechiu din veculũ alũ 16-lea, strãmtũ, diformũ, nereparatũ apõrpe de unũ vecũ, nu mai era de locuitũ. Biserica catedralã ziditã în zilele Mariei Teresiei dãduse Dumneșu, ca dupã unũ timpũ de peste 75 de ani sã devinã prã strãmtã chiar și numai pentru tinerimea școlasticã, pentru clericã și profesorime, cu atãtu mai pușinũ încãpõtõre pentru solemn-

tãți și adunãri, alegeri, sinode, instalãri s. a. Panã în a. 1837 biserica fũ renovatã și lãrgitã spre piëtã, și în loculũ turnului vechiu înãlțate alte douẽ, așa precum se vedũ ele astãzi. Panã în 1842 s'a restauratũ și castelulũ, așa cã în lãtura drẽptã dela intrãre s'a mai adaosũ o aripã din fundamentũ alãtũrea cu edificulũ vechiu. Sume mari au înghițitũ acelea restaurãri; cu tõe acestea, decã nu ar esista și unũ altũ edificiu totũ în curtea residenței, rãmãșã din zilele Mariei Teresiei sub nume de „mãnãstirea cãlugãrașilorũ”, nu se pricepe unde s'ar fi pututũ instala cancelaria, arhivele și sala de ședințe cu apartamentele sale.

La trei ani dupã reformele introduse în șcõlele din Blașiu, profesorii se pãmãnãrã, cã le vinũ școlãri dintr'o regiune de unde se așteptãse mai pușinũ. Pe la 1825 Oprea Circa din Cernatũ, omũ care cunoscu multe, cãlãtõrise de repețitõrã la Viena, fũ celũ dintãiu, care „avuse curagiulũ”, ca sã-șã aducã pe doi fiã ai sãi, Georgie și Oprea, „la șcõlele unișilorũ din Blașiu”, dupã care a urmatũ și Ioanũ Branũ dela Zãrnescoi. Din 1833/4 venirã mai dintr'odatã dela Brașovũ trei studenți romãnii, Dim. Leca, Ioanũ Jipa,

Prin urmare nu fatulă nici ursita său fortuna, cum o numiau cei vechi, ci numai *Provedința divină*, care îndreptă și conduce destinele națiunilor libere ale fiicăru individual și poporului cu mână tare și cu braț înalt, a scutit și conservat și pe poporul nostru în decursul atâtor vécursi, până ce a ajuns sub înțeleptă guvernare a gloriosei Familii domnitore Habsburgice. De atunci s'a început deșteptarea națiunii noastre din întunecată și umbra morții; de atunci poporul român s'a socotit demn de o sorțe mai bună, deorece și-a împlinit totdeauna și-și împlinesce cu scumpătate datorințele față cu Înaltul Tron și legile patriei, a luptat și luptă cu fidelitate probată împreună cu celelalte națiuni conlocuitor pentru binele patriei și apărarea ei de invasiunile inimice.

Reflectând acum la progresul nostru cultural, mai cu seamă dela jumătatea secolului prezent, nu voi specifica virtuțile și faptele neperitore ale bărbaților noștri providențiali, căci acele sunt cunoscute din publicațiunile periodice, din opurile literaturilor noștri, din experiență și intuițiune, precum ni-e cunoscut și mersul „Asociațiunii” noastre din analele ei.

Cu toate acestea, decât considerăm timpul cel scurt de 45 ani, în care mai numai cu propriile noastre puteri ne-am făcut ceea ce avem, precum și mijlocele cele puține, mi-se pare a nu greși așa tare, când imi vine să fac comparațiunea: că decât lumea antică a admirat piramidele Egiptului, templul Dianei, Colosul diu Rodu, mausoleul din Halicarnas, murii Babilonului, templul lui Belt, și grădinile Semiramidei, ca totu atâtea minuni; cu atât mai vârtos avem noi motiv de a admira Institutele cele frumoase din Blășiu, Brașov, Sibiu, Năsăud, Beiușiu, Brad și altele, precum și miile de Biserici și școle populare după cerințele legii și spiritul tempului. — Decă Grecii cei vechi se laudau cu 7 filosofi ai lor, ore noi se nu fim mândri cu bărbații noștri nenumărați, cari prin labore neobosita câștigându-și toate cunoștințele dela școala populară până la universitate, sunt în stare a reprezenta națiunea cu demnitate pe toate tărâmurile? Ba da.

Câte fundațiuni făcute de nemuritorii noștri arhieri și alți bărbați bine meritați! câte Biserici ajutate! câte lacrimi șterse de pe fața văduvelor, orfanilor și a nenorociților! câți tineri crescuți cu spese însemnate! toate, toate sunt monumente mai durabile, decât minunile lumii antice. De aceea față cu bărbații noștri din trecut, cari au făcut atâtea sacrificii pentru binele public,

Radu Tempeanu, fiul v. protopopului, și doi greci Naslim și Panaiot Djanli, unicul fiu al curatorului dela biserica grecă. Pe ziua de Rusalii veni același curator Djanli și un consăngent al său Hagi Ghidru, ca să-și vadă fiul și să afle de aproape, că ce lege vor fi având acei „uniști.” Care fu mirarea lor, când după expresiunea lui Djanli aflară „sfânta liturghia întocmai precum se servea la patriarhia din Constantinopol.” Din acei ani tinerii români din Brașov și din districtul său nu au lipsit dela școlile din Blășiu. Dintr'odată cu acea subțiere a prejudețelor, familii fruntașe de comercianți începură a invita clericii și profesorii tineri la sine, ca să prepare pe fii lor pentru vre-o clasă gimnazială. Abia trecuse un an, până când între familii s'a și copt planul de a-și preface mica școală elementară în școlă cu patru clase, din cari fii lor să potă trece în prima gimnazială. Și cu acestea relative la deșteptarea națională din Brașov ajunserăm totu la anul 1837, dela care înainte nu vom lipsi a întrepine pe lectorii în altă parte a studiului nostru.

Georgie Barițiu.

nu potă dice alta, decât să reproducă în sensu propriu cuvintele Marelui literat Apostol Pavel, carele când pași mai întâiu pe pământul Macedoniei, află acolo colonia romană, și totu de acolo scrisă către Corinteni (II Cor. 6, 9—10) acestea: 1. *cu nisce necunoscuți și cunoscuți, ca cei ce murim, și eta suntem vii; ca nisce pedepsiți și nu omorâți; ca nisce intristați, er în totu timpul bucurându-ne; ca nisce străci, er pre mulți îmbogățind; ca nimic având, și tote avându-le.*

La progresul acesta s'a pus corôna în 1861 prin întemeierea „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, despre care nemuritorul ei președinte de atunci dice: „*că problema ei, pe câtu e de nobilă și frumoasă, — pe atâtu și de serioasă și grea, pentru că cere o perseverență de fier și un sacrificiu din inimă.*” Er alt președinte după 11 ani se exprimă: „*Asociațiunea cultivă limba... ridică și înaltă reputațiunea națională*” etc. Ca ori ce lucru nou, așa și această instituțiune culturală fu îmbrățișată cu căldură de tote părțile la început, făcându-se membri pe întrecute, și în diverse părți se făcêu colecte de bani și alte obiecte de valoare, ba și câte-va esposițiuni de manufacturi și produse naționale. Pe calea acesta se spera, că până la finea secolului nostru Asociațiunea își va ajunge multe din scopurile ei culturale, și se voru rezolvi mai tote cestiunile cuprinse în cele 15 propozițiuni făcute de bine-meritatul nostru președinte actualu la urțirea Asociațiunii, și acceptate de acesta, ca unu program de activitate.

Binefacerile Asociațiunii dela înființarea ei până în prezente sunt mari și neprețuite în tota privința. Pe lângă lucrări literare și științifice, câte burse și ajutore pentru tineri la filosofie, tehnică, silvicultură, agronomie, jură, gimnasia, reale, comerț, meserii, etc.! numai domni oficiali ai societății le-ar pute enunera și a arăta câți sunt cu recunoștință către Asociațiune pentru ele? Voru fi pote și nerecunoșcitori din cause dependente sau independente de ei, cum ne spune foia Asociațiunii; der la totu casul e semn rău, semn de regres, când omeni cu stare în viața lor nu dau unu cruceru pentru scopurile culturale. Și Dôrne mulți sunt de acestia la noi! Alții te îndrumă la popor, ca să concurgă și elu cu filerul său la înmulțirea fondului; decât nu după suflete, măcar după (capu de) familie; forte bine! Inse eu așa credu, că majoritatea poporului nostru, carele este blând și laborios, pe lângă tote lipsele și greutățile locali, sacrifică cu plăcere 1, 2 sau 3 cr., numai să fiă capacitată de frunțașii săi! sacrificii de acestea face poporul nostru în diverse locuri și cu diverse ocașuni mai de multe ori și fără cale. Prin urmare nu elu este cauza indiferentismului și răcelei față cu întreprinderile noastre culturale; ci în prima lină este *aversiunea* către lectură, după cum se află și la alte popore de seama poporului nostru; apoi mai este aceea împregiurare tristă, că mulți, forte mulți omeni cu carte, nici până adu nu cunosc bine marea *importanță* a Asociațiunii, nu *puterea ei morală*, nu *farmecul pentru deșteptarea simțului și conștiinței naționale*, nu *înălțarea vederii* și a reputațiunii numelui românesc; ci totă însemnătatea ei o punu în distribuirea câtorva stipendii și ajutore, cari sunt numai mijloce conducătoare ca scop; cu atât mai puțin cunosc motivele, din cari Asociațiunea s'a făcut *ambulantă*, care a lăsat și lasă pretutindenea urme neșterse de însuflețire.

Deci ar fi de dorit mai multă *interesare* de arăcerile noastre culturale și mai puțină *propensiune* (inclinare) *cătră egoismu* și luxul exorbitant, de susu până jos; *mai multă dedare* a poporului *la temperanță și parsimonie* (cumpetare și cruțare) și mai puțină *la comoditate și risipire*; în scurtu mai multă *lumină cul-*

turală și atunci se va sci ajuta pe sine. Spre continuarea celor spuse aducă de exemplu: frumoșă inteligență și poporul din patria lui Radu Negru, cari cu totii laolaltă: boieri și nevoieri, foștii grănițeri și negrițeri dela porțile orientului, la adunarea generală din Făgăraș în 1871 au depus pe altarul culturai române ca *ofertu benevolu* suma de 3265 fl., cam 4 cruceri de suflet; er astădu după 18 ani, suntem în stare a depune numai 1 cr. pe sufletu, distingându-se și aci comunele: Făgărașu, Șinea-vechiă, Copăcelu, V-Rece, Buciumu, Vlădeni, Cohalmu, Nou rom. Șinea nouă, Vadu, Netota, Branu, Porta-Branu, Tohanulu-vechiu, Holbavu etc., cari au contribuit pentru toti; der unde sunt 60—70 comune? unde-su mai marii lor?

Cu aceste vă dicu D-lor și Fraților! bine ați venit în mijlocul nostru! trăiescă d-lu președinte! trăiescă Asociațiunea noastră! trăiescă Patria și poporele ei!

Raportul

comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român despre activitatea sa în decursul anului 1888.

Onorată adunare generală!

În sensul §-lui 32 lit. g din statutele Asociațiunii, comitetul ales de D-Vostru, în adunarea generală din anul 1886 din Alba-Iulia, își ia voia a Vă prezenta următorul raport general despre activitatea sa și starea Asociațiunii în timpul dela 1 Ianuarie până la 31 Decemvre 1888.

I. În decursul anului 1888 s'au ținut 20 ședințe. Presidiul l'a purtat actualul președinte al Asociațiunii, d-lu George Barițiu, er în casurile de împedare membrul comitetului, d-lu D. Br. Ursu. Lucrul se are astfel: Alegerile de președinte și de vice-președinte efeptuate în adunarea generală din anul trecut subternute fiind, în sensul §-lui 11 din statute, spre întărire la locurile mai înalte: Înaltul ministeru de interne prin hârtia dto 24 Octomvre 1888 Nr. 70,171 a întărit numai alegerea președintelui, a d-lui G. Barițiu, er alegerea vice-președintelui, a d-lui archimandritu și vicaru episcopescu, acum episcopu al Caransebesului, Nicolau Popa, nu o a întărit. Comitetul la timpul său a luat cu părere de rău la cunoștință hârtia de mai sus a înaltului ministeru cătră pentru partea referitoare la alegerea de vice-președinte și a decis a se face despre cuprinsul ei raportu On. adunării generale, ceea ce prin acesta și îndeplinim.

În ședințele sale comitetul a făcut dispozițiunile pentru executarea concluderilor adunării generale, pentru folosirea sumelor votate în bugetu cu privire la administrațiune, la sprijinirea de studenți și învățacei de meserii, pentru foia Asociațiunii și pentru școala de fete, resolvind în acelașu timp și curentile intrate. Stipendiile conferite în anii premergători s'au lăsat în folosirea respectivilor stipendiști și ajutorați, cari n'au terminat încă cursul învățaturii, der au dovedit progresu îndestulitor și purtare morală corăspunătoare. Incătră pentru stipendiile devenite vacante în anul 1888 și pentru ajutorele date în favorul învățaceilor de meserii din partea societății „Transilvania” s'au scris concursu și ele au fost conferite tinerilor însemnați în conspectul alăturat sub 1/ la acestu raportu.

Din stipendiile amintite mai sus unul de 20 fl. din fundațiunea „Tofalena” nu s'a putut conferi, din lipsa de concurenți, și astfel suma acelu stipendiu s'a adaus la fondu.

Cererile pentru ajutorarea școlerilor și a studenților, între acestea și cele transpuse de către adunarea generală din anul 1888, comitetul s'a vedut necesitată a le rezolva în mod negativ, din lipsa de mijloce disponibile.

În cauza lăsemintelor Asociațiunii încă pendente, comitetul continuă a ținea evidența recerută și a urmări rezolvirea câtu mai grabnică a acelor.

Inscarinării primite:

a) de a se îngriji de procurarea portretelor conducătorilor de până acum ai Asociațiunii și

b) de a se îngriji de compunerea biografilor conducătorilor decedați — comitetul, deși au luat tote dispozițiunile de lipsă, n'a ajuns în plăcuta pozițiune de a satisface. Lucrul e în curgere, er realizarea lui numai o cestiune de timp.

Inscarinării primite în cauza fundațiunii școlii centrale române, care ar fi să se înființeze în Gherla, comitetul a satisfăcut prin câștigarea datelor necesare; rezultatul ne luăm voi a lă comunica On. adunării generale prin esbitu separat, ce se alătură sub 2/ la acestu raportu.

Pașii întreprinși pentru o mai corăspunătoare arondare a despărțimintelor Asociațiunii, comitetul i-a continuat și se află în poziția a prezenta On. adunării sub 3/ unu proiectu în acestu obiectu. În ceea ce priveșc propunerile făcute de d-nul B. Bașiota, în ședințele adunării generale din Abrud, în cauza lăsemintului după fericitul Popu Bota, și a întrebunțării venitului din lăsemintul după fericitul Avram Iancu: comitetul, pe lângă tote silințele sale de a se accelera regulara și punerea lor în evidență, n'a putut intra în meritul lor, fiindu ambe lăsemintele încă pendente la autoritățile respective.

De asemenea n'a putut intra comitetul nici în meritul propunerii făcute de d-lu archidiaconu Gavrilu Popu totu în adunarea numită, referitoare la crearea a dou stipendii menite pentru tineri din munții apuseni, cari aru voi să învețe industria de sculptură în lemn — și acesta diu considerare la starea materială a Asociațiunii, care decât s'a înmulțit în realitate, a scăduțu inse în fonduri mobile, mai ales în urmarea înființării institutelor de învățamânt și educațiune pentru sexul femeiescu, reclamate de interesele noastre vitale și de toti părinții, cari sci se alegă între educațiunea proprie și între cea străină. De altmintrelea comitetele acestei Asociațiunii, câte au funcționat în cursul celor 27 de ani, nici odată n'au perdatu din vedere condițiunile de viață, în care se află locuitorii acelor regiuni montane.

II. Relativu la școala civilă de fete cu internat a Asociațiunii ne luăm voia a Vă relata, că și în anul acesta a fost în progresu.

În legătură cu cele expuse în raportul nostru din anul trecut însemnăm, că după ce cei 3 învățatori provisorii din trecut și-au cerut și primit demisiunea din posturile avute, comitetul în urma concursului scrisu, a îndeplinit numitele posturi în modu provisoriu prin domni Dr. Petru Spanu, Dr. Vas. Bologa și Michaiu Pervu. Directoratul l'a încredințat d-lui I. Popescu, profesor seminarialu, er directoratul internatului d-șorei E. Petrașcu. Ca delegat a funcționat d-lu D. Br. Ursu, colonelul c. r. în pensiune. Datele se cuprind în programa III. a școlii, ce se acude aici sub 1/. Fiindu tote puterile didactice amintite bărbați bine calificați, er directorul și delegatul omeni probați în ale școlii, școala Asociațiunii a făcut cursul regulat și spre cea mai mare mulțamire a tuturor.

Astfel s'a putut pune învățamântul pe base solide, asigurându-i-se locul convenit, ca cel mai puternic mijloc al educațiunii. Astfel i-s'a putut da lucrului de mână, unia din obiectele de căpetenie dintr'o școlă de fete, cea mai corăspunătoare direcțiune și estensiune. La acesta a contribuit „Reuniunea temeilor române din Sibiu”, carea cu o prevenire îndatoritoare s'a

pus în serviciul școlii noastre, colec-tându cu multă osteneală modele de lu-cruri de mână femeiesci de pe la țe-rancele noastre, ca cel mai bun și mai corăspunzător material din obiectul de sub întrebare. Cu un cuvânt, școlă noastră se află la nivelul dorit și meri-tă a fi sprijinită din toate părțile fără șovăire.

Temeiurile neapărat de lipsă pentru o dezvoltare pe cât de sănătoasă pe atât și de folositoare i sunt date școlii noastre; chiămarea bărbaiilor, pe care încrederea D-Vostre îi va pune în frun-tea afacerilor Asociațiunii, va fi să clădească înainte pe acestea temeiuri.

În interesul economiei, comitetul a luat alimentarea în regiă proprie, și a continuat și continuă și azi cu suc-ces imbucurător colectele puse la cale încă în anii trecuți.

III. Privitor la administrarea ave-rii Asociațiunii amintim, că după ce în privința încasării taxelor de pe la membri chiar și modalitatea atât de multă promițătoare, anume modalitatea de a le încasa prin mandate postale, a întâmpinat greutăți foarte mari, comite-tul s'a vădit necesitate a suspenda această modalitate și a relua deo-cam-dată, până la stabilirea unei noue căi, care este în lucrare, modalitatea cea vechiă; încasarea pe calea direcțiunii-lor. Dér cu regret trebuie să accentuăm, că despărțimintele — deși la cererea unora dintrăsele am reintrodus modalitatea aceasta — în mare parte nu și-au împlinit datorința în astă privință. Totu cu privire la acest obiect ne luăm voiă a prezenta Onoratei adunări generale rațiociniul pe anul șolar 1888, pregătit de casarul Asociați-unei, d-lă Gerasim Candrea.

Din acest rațiociniu este evident, că din venitele încasate sub diverse titluri s'au acoperit nu numai trebuin-țele bugetare, ci și o parte însemnată, și anume 3568 fl. 86 cr. din datoria vechiă, contrasă la banca „Albina“ de-când cu clădirea și adaptarea edificiului nou, a școlii de fetițe cu internat; s'au achitat mai departe spesele avute cu investițiunii și datorii vechi la școlă cu suma de 4647 fl. 47 cr., precum și alte impositiv nou: bună-ora ca taxa la fon-dul regnicolar de pensie a învăță-torilor, și altele.

Acest rațiociniu, revizindu-se prin o comisiune din sinul comitetului, s'a aflat exact și în conformitate cu re-gistrelor și documentele justificative.

Aici este locul să amintim, că în decursul anului 1888 au intrat la casa Asociațiunii:

a) suma de 2000 fl. v. a., pe care sumă a fost asigurată la banca „Transil-vania“ în favorul Asociațiunii fostul preot român gr. orth. din Oresti, Ioan Mezei, răposat la anul 1887.

b) suma de 500 fl. v. a. legată tes-tamentară dela răposatul Simeon Popoviciu, fost notar cercual în Hunedóra.

c) suma de 300 fl. v. a. legată dela George Anghel, fost consilier de curte în pensie.

d) suma de 50 fl. v. a. legată lă-sată de Nicolau Lazar, fost preot român gr. or. din Sas-Sebeșiu.

e) suma de 600 fl. intrată dela in-stătuțul de credit și economii „Albina“ din Sibiu, ca ajutor pentru trebuințele școlii.

În legătură cu rațiociniul pro 1887 prezentăm proiectul de buget pro 1890 sub. %.

Membri ai Asociațiunii pro 1888 au fost: a) fondatori 60; b) ordinari pe viață 154; c) ordinari cu taxe anuale 461, dintre cari 167 sunt în restanță cu taxa.

Între membri arătați nu se află și cei însemnați în lista alăturată sub 6/, ca însinuați dela adunarea generală din Abrud încoce până la finea anului 1888 și dela 1 Ianuarie 1889 până la prezenta adunare generală.

Dintre membrii Asociațiunii au ră-posat în decursul anului 1888 și până la prezenta adunare generală, întru câtă dispunem de datele respective, cei în-semnați în lista alăturată sub 7/.

IV. Biblioteca Asociațiunii cu finea anului 1888 a constat din 6118 tomuri, cu 236 mai mult decât în anul precedent. Sporul acesta a provenit din donațiuni și intrări în schimb dela Academia română din Bucuresci, dela Academia de științe din Budapesta, dela Academia de științe ces. reg. din Viena, dela Universitatea săsescă din Sibiu, dela societatea „Verein für Siebenbür-gische Landeskunde“ în Sibiu, dela bibli-oteca națională din Florența și Roma, dela d-lă Meitani din Bucuresci, dela d-lă Valeriu Bologa director de bancă în Brașov, biblioteca fericitului Iacob Bologa, fostul vice-președinte al Asocia-țiunii, dela d-lă G. Barițiu în Sibiu, dela d-na E. Pleșoianu în Bucuresci etc.

Reflectând la frumosul număr de 6118 tomuri, din care este compusă biblioteca Asociațiunii; considerând totu-odată, că în această bibliotecă se află un număr considerabil cărți de o valoare internă foarte mare, peste acesta multe foarte rare, care astăzi voinde a le avé cineva numai cu prețuri grele s'ar putea câștiga, Comitetul D-Vostre crede, că onor. Adunare va fi de acord, ca bibliotecii să i-se dea de aci înainte și un preț realu computat în bani, ca la toate celelalte obiecte ale Asocia-țiunii. Se votă în fie-care an câte o sumă, deși prea modestă, pentru în-avușirea bibliotecii. Decă în 28 de ani s'ar fi votat și cheltuit numai câte 100 fl. spre scopul acesta, totuși chiar și numai acelea sume anuale ar face un capital de 2800 fl.; bărbaii com-petenți însă pun valorea bibliotecii Asociațiunii cel puțin la suma corăspunzătoare cu numărul tomurilor, adecă v. a. fl. 6118, séu în cifră rotundă 6100, ca parte de avere efectivă a Asocia-țiunii, care se merite a fi trecută în bi-lanțul fiă-cărui an.

Dintre scrierile periodice au incursu gratuit: „Telegraful român“, „Gazeta Transilvaniei“, „Luminătorul“ din Timișóra, „Biserica orthodoxă română“, „Convorbiri literare“, „Biserica și școlă“, „Fóia diecesană“, „Romänische Revue“, „Familia“, „Amicul Familiei“, „Protul român“, „Școlă și Familia“, „George Lazar“, „Economia națională“, „Mese-riașul român“ și „Gazeta poporului“.

Inventarul bibliotecii s'a sporit cu 110 exemplare din Transilvania pro 1888, și a scăzut cu 5 colecțiuni de câte un exemplar din organul Asocia-țiunii dela începutul aparițiunii lui, parte donate la școlă și reuniți învă-țătoresci, parte vândute la privați.

V. „Transilvania“, organul Asocia-țiunii, a continuat a se eda și în anul 1888 totu sub redacțiunea d-lui primu-secretar al Asociațiunii. Ea s'a scos în 700 exemplare, din care 570 s'au trimis membrilor fondatori și ordinar ai Asociațiunii, 2 la prenume-ranți, 18 la despărțiminte, 48 la bi-bliotecă școlare și în schimb și 9 ofi-cióse. Organul Asociațiunii s'a trimis gratuit membrilor, cari plătesc taxele regulat.

VI. Cu privire la despărțimintele Asociațiunii însemnăm cu plăcere, că, mai ales dela adunarea generală din urmă încóce, în cele mai multe s'a des-voltat o activitate imbucurătoare întru promovarea scopurilor Asociațiunii. Sperăm, că activitatea acesta în viitor va crește totu mai multă, mai cu semă decă îi va fi succesu comitetului a ni-meri prin proiectul séu de arondare, amintit la alt loc (sub p. I. altu acestui raport) modalitatea cea mai corăspun-zătoare pentru împărțirea în despăr-țiminte a teritoriului Asociațiunii.

VII. În fine aducându-vé la cunos-cință, că cu această adunare generală es-piră și mandatul comitetului actual și mulțămindu-Vé pentru încrederea de care

ne-ați făcutu părtași până aci, Vé supu-nem spre aprețiere în legătură cu acle-sele: a) rațiociniul pro 1888; b) bu-getul pro 1890; c) consemnarea mem-brilor nou-insinuați; d) consemnarea ce-lor ajutatori prin stipendii; e) consem-narea celor răposati dintre membrii Asociațiunii; f) părerea comitetului în cauza fundațiunii școlii centrale române, care ar fi să se înființeze în Gherla; g) proiectul de o nouă arondare a despăr-țimintelor Asociațiunii:

Adunarea generală să binevoiescă: 1. a da comitetului absolutoriul pentru activitatea lui din anul 1888; 2. a aproba bugetul propus pro 1890; 3. a declara de membri pe cei consemnați în lista prezentată; 4. a face amintirea obi-cnuită pentru membri răposati; 5. a lua la cunoștință cu aprobare părerea co-mitetului în afacerea fundațiunii școlii centrale din Gherla; 6. a da aprobare proiectului de o nouă arondare a despăr-țimintelor; 7. a alege pe președin-tele, pe vice-președintele, pe membrii comitetului și pe ceilalți funcționari ai Asociațiunii pe un nou period de trei ani, 1890—93.

Din ședința comitetului Asocia-țiunii transilvane pentru literatura ro-mână și cultura poporului român ținută în Sibiu, la 22 August st. n.

G. Barițiu, Dr. I. Crișianu,
președinte, secret. al II-lea.

Consemnarea

tinerilor stipendiați și ajutatori din partea Asociațiunii transilvane dela adunarea generală din Abrud, ținută în 5 și 6 Au-gust 1888, până în 27 August 1889.

Din fondul Asociațiunii transilvane:

Ionu Guguanu, la școlă de silvi-cultură 75 fl. Victoria Filipescu, la școlă de industrie 60 fl. Iosif Moianu, la școlă de lemărită 50 fl.

Din fundațiuni:

Elia Daianu, la gimnasiu din funda-țiunea Marinovic 45 fl. Eliseu Mezei, la gimnasiu din fundațiunea Marinovic 45 fl. Ionu Rațiu la gimnasiu din fun-dațiunea Dobăca 62 fl. 50 cr. Stanu Dă-nila, la gimnasiu din fundațiunea Răurenu 40 fl. Mihai Candrea, la gimnasiu din fundațiunea Bașota 20 fl. Iosif Schio-pul, la gimnasiu din fundațiunea Galliana 15 fl.

Dela societatea „Transilvania“ în Bucuresci:

Petru Câmpăneanu, învățăcel de pan-tofăria 12 fl. 50 cr. Panfilie Mușia inv. de timplăria 12 fl. 50 cr. Romul Langa, inv. de măsăria 37 fl. 50 cr. Ionu Turcu, inv. de rotăria 25 fl. — cr. Aureliu Popu, inv. de pantofăria 12 fl. 50 cr. Pavelu Jurca, inv. de croitoria 25 fl. — cr. Mateiu Jiga, inv. de măsăria 25 fl. — cr. George Rusu, inv. de măsăria 25 fl. — cr. Iuliu Popu, inv. de făurăria 25 fl. — cr. Ionu Popu, inv. de pantofăria 25 fl. — cr. Vasiliu Buteanu, inv. de dubelăria 25 fl. — cr. Nicolae Celegreanu, inv. de făuria 25 fl. — cr. Liviu Crișianu, inv. de tipografiă 12 fl. 50 cr. Nicolae Pora, inv. de pantofăria, 25 fl. — cr. Simionu Herlea, inv. de măsăria 25 fl. — cr. Vasile Lazaru, inv. de făuria 25 fl. — cr. Iosif Sabo, inv. de făuria 25 fl. — cr. George Stupina Moga inv. de măsăria 25 fl. — cr.

Revista politică.

Din năuntru. Croații au învățat ceva dela Maghiari. Unu „patriot“ se plânge în „Budapesti Hirlap“, că Ungurilor din Croația li-s'a coruptu limba ma-ternă și că, decă va dura starea de lu-cruri de azi, o voru uita cu totul. Tóte mergu în Croația spre croatisare. Idea-lul Croaiilor e Marea Croația cu Fiume ca portu maritinu. Coróna Sf. Stefanu o lasă pe séma istoriei, scutul ei de dreptu ilu desprețuescu, considerându-lu numai ca cătuși. „După 20 de ani de convețuire frățescă și constituțională — dice „patriotul“, — am ajunsu acolo, că pentru Croații nu e omu mai urgisitu pe lume ca Maghiarul. Esecutorul de dare, care vinde perina cea din urmă nenorocitului, îi dice acestuia: „Nu eu, nu noi purtăm vina, că ajungu la sapă de lemn, ci Maghiarii, cari nu se mai satură“. Când se esecută cu forța o sentință judecătorească, miserabila jus-

tiția maghiară e care ruinează pe omu; când se adună darea, se spune, că nu se potu aduna destui bani, ca să trimetă nesățioșilor Maghiari. Isvorul tu-turor relelor e Maghiarul. Cum ar fi altfelu azi tóte, decă națiunea croată nu ar fi asudat împreună cu cea ma-ghiară“, dice Croații.

Așa se plânge „patriotul“. Cine e de vină, că în Croația au ajunsu lucrurile aci? Nimenea altu decât șovinismul ungurescu, încercările guvernului de a aduce pe Croați, ca și pe naționa-litățile din Ardél, Bănatu și Țera un-gurescă, sub piciorul maghiarismului violentu. Care cum își așterne, așa dórme; réu își așterne atăpânirea un-gurescă, réu are să dórma.

Trecu și ziua numelui lui Kossuth. Din tótă gălăgia, că are să se serbeze cu pompă mare, nu s'a alesu nimic. Pu-țintelu tãmbãlau în Clușiu, totu așa de puțin în Pesta, și astfel a trecut și această demonstrați în contra dinastiei, serbătorindu pe acela, care a đisú că: „Dinastia Habsburg-Lotaringia a înce-tatú de a mai domni“. Clușienii l'au numit pe Kossuth cetățentu de onóre și i-au trimis o telegramă dicendu „gu-vernatoru“ — se'nțelege, peste nimenea — și figura cea mai înaltă a mântuirii na-ționale. Vorba e, că nici unu solgăbiru, nici unu fișpanu, nici guvernul n'a gă-situ cu cale să opréscă această demon-stratiă antidinastică, pe când serbarea đilei de 3/15 Maiu, și de lealitate di-nastică, le e oprită Romănilor, de cătră stăpânirea ungurescă!

Din afară. În timpul din urmă în politica din afară nu s'a ivitu nimic neliniștitu. Singuru diarulu „Kreuzzeitung“ dñ Berlinu a adus în đilele din urmă scirea, cumcă Rusia urnesce trupele în nainte spre granița cătră Germania și Austro-Ungaria.

Foile rusesci se ocupă cu cele ce se petrecu în Austro-Ungaria, ca să deducă de aci, că popórele Austriei nu voescú să scie de alianța triplă. Chiar și Ungurii, dice „Novoje Vremja“, au manifestatú în contra alianței Austro-Ungariei cu Germania, prin mergerea loră la Turinu și Parisu, și prin demonstrațiunile lorú pentru Kossuth. Dér tot Slavii Austriei póte afară de Poloni, se cugetă a lua măsuri în contra unei stări, în care Austria ca imperiu germanu ar nesocoti nișuințele naționale ale celorlalte popóre ale sale. Dovadă, că majoritatea dietei dalmatine cere alipirea Dalmației la Croația, pentru ca astfelu întărindu-se elementul croatú să póta resista și ger-manismului și maghiarismului.

„Post“ din Berlinu se ocupă într'unu articolu de situațiunea Europei. Fóia germană dice, că Germania de multú s'ar fi împăcatú cu Francia, decă acesta n'ar conta pe ajutorul Rusiei și n'ar spera se nimicească cu ajutorul acesteia pe Ger-mania. Aci zace sãmburele celú réu alu pericolului europenu. Póte că numai așa s'ar face Rusia nepericulósă pentru Europa vestică, decă i-s'arú lása dru-mul liberu în peninsula balcanică și în Asia.

SCRILE ĐILEI.

Manevrele corpului 12 de armată din Ardél se voru face în đilele de 9, 10 11 și 12 Septemvre n. între Mediaș și Sibiu.

Manevrele armatei române. În 20 Septemvre începú manevrele corpurilor III și IV de armată. Trupele voru opera, se dice, între Focșani, Bacău, Pașcani și Iași, precum și în alte puncte între cele amintite.

Oficieri activi și rezervisti. Precum anunță „Reichswehr“, Ministrul comunu de răboiu a adresatú comandanților de trupe o circulară, în care arată necesi-tatea d'a se stabili unu contactu intimu între officieri activi și rezervisti. Anume

să dea deosebită atențiune nu numai instruirii destoinice pentru războiul a oficerilor rezerviști, ci și cultivării cameraderiei și a spiritului comun. Pentru ajungerea acestui scop, comandantul de trupe să folosescă nu numai ocaziuni curate de serviu, ci și zile comemorative și festive spre a lua parte la ele oficerii rezerviști, precum și alte întruniri de cameraderie, la care aceștia să fie invitați.

Oficiul poștal din Cisnădiora încețază la sfârșitul lunii August n. a mai funcționa și pentru durata ernii se alătură la oficiul poștal și telegrafic din Cisnădiă.

Secetă mare. În urma arșiței celei mari, secerișul în Câmpia, adevăratul grânăr al Ardealului, e compromis cu totul. În Bardoșu erva e arsă totală. Intre populațiunea mai săracă a comunelor Bandu, Harțau, Ulieșu și Riciu domnesce mare miserie. Pe la Mercurea cucuruzul se uscă înainte de a se coci și strugurii nu se desvoltă din cauza lipsei de umezală.

Bolă de vite. În comuna Apoldulmare s'a ivit între vitele cornute și între porci bola de gură și de unghii. La cea dintâi vizitare a medicului veterinar s'au găsit bolnavi 236 bci și 118 porci.

Țigani hipnotisatori. Vândătorul din prăvălia asociațiunii cismarilor din Clușiu, anume Iosif Varga, s'a plâns de repetite-ori, că un Țigan bătrân cu nevastă-sa și cu o tineră Țigancă frumusică au venit odată, când era singur, în prăvălie, l'au amețit cu privirea lor fixă și apăsându-i templele, au furat mai multe sute de florini și pelăria, și l'au amenințat, că el și familia lui vor muri de o morțe grozavă, decât va spune o vorbă despre cele întâmplate. Deși Varga a plătit din altă sursă paguba, totuși lumea îl ținea de nebun. La 28 August însuși succese poliției să aresteze pe Țigani, cari au săvârșit furtul. S'au găsit la ei încă 241 fl. 70 cr. bani și o parte din pelea furată.

Focul din Reti, comitatul Treiscaune, care a distrus la 24 August n. 40 de edificii, a avut și o jertfă omenescă. Un Țeran, care voia să scape 187 fl., a ars în casă, așa că numai scăfăria și două oșe i-s'au mai găsit. Au ars și multe cereale și animale de casă.

Foc în păduri. În pădurile Gurghului arde un revir de la 23 August n. De asemenea un mare foc în trei revire lângă Toplița română. În pădurile de pe munții dela Poiana Stampii în Bucovina arde de mai multe zile.

Fabrica de bere a lui Hajek din Brașov a trecut în proprietatea fabricantului de bere Habermann din Sibiu, care deja construiește încă o fabrică în Brașov pe locul de mai înainte al lui Prohaszka.

Musica din Turda a lui Iosif Moki va cânta numai câteva zile în restaurația Mehner de aci, începând de astăzi Sâmbătă.

Spion rus. Din Lemberg se comunică, că poliția secretă a pus mâna pe un individ suspect, care atrase atențiunea prin îmbrăcămintea sa țărănească originală. S'au aflat la el planuri de ale împrejurimei Przemyslului, harte topografice de ale Galției, o sumă mare de bani în rube rusești și în note de stat austro-ungare, pe lângă alte lucruri neobișnuite la un Țeran. Arestatul e dat pe mâna tribunalului ca bănuț de spionaj. Încă nu se știe cine e acel Țeran.

Stégul Țiganului.

Zărnesci, 28 Aug. st. n.

Râu e să fii șovinist ungar în ziua de astăzi, căci te poți pune în spaimă până și Țiganii.

Etă cum s'a întâmplat comedia, de care voi să vorbesc:

Isprăvindu-se un edificiu la fabrica de celuloză, ce se zidesce aici în Zărnesci, un Țigan neastempărat, ca să facă, veți Dămine, și el o vitejă, își scoțte din busunaru o sdranță de cârpă roșie, care și așa nu mai era de nici o slujbă, o spânzură într'un vîrf de băț și stégul ăsta îl imfige în zid.

Pe cât de mândru și voios era voinicul Dadii de fapta lui vitejescă, pe atata de necăjit și amărit e acuma. Căci duce naiba într'o zi pe un „patriot” la fabrică. Acestuia fiindu-i creerii înmuiași și turburați de căldură și fiindu sormanul și cam scurt de vedere, i-se nălucesce, că pe toate edificiile ar fâlfi o mulțime de stéguri românești și săsesci.

S'a aprins rău tătăritul „patriot”, căruia i-se pără, că maghiarismul și ideea de stat e în pericol. Face der arătare la fișpan și la ministru și deunăzi s'a ținut cercetare aspră la numita fabrică de cârpă protopretorele Branului. S'a și dovedit, că stéguri românești și săsesci au putut vedea orbul „patriot” numai în închipirea sa, der că fâlfi cu fală și acum pe zid stégul Țiganului. Îndată s'a luat jos acest stég și deorece spre nenorocirea Țiganului cârpă e roșie — se consideră de stég socialist și e presupunere, că vinovatul ar sta în legătură cu socialistii și comunistii din Viena, Zürich, Londra și Paris.

I-s'a cercetat tot bordeiul, der nu s'au aflat nici cărți, nici diare socialiste. Stégul s'a confiscat și s'a trimis de dreptul lui Tisza la Pesta.

Bietul Țigan așteptă cu nedumire intentarea procesului la Clușiu, de unde, fiind sigur, că l'au vor condamna, va pleca la Văp. Se mai mângăie însă și el, că:

Cu o glumă Țigănescă
Spării Țera ungară.

y. z.

Insciințare.

Se aduce la cunoștința părinților și tutorilor, cari voiesc ași da copii la școlile medii române din Brașov (gimnasiu, școala reală infer și sc. comercială), că înscrierile la aceste școli pentru anul școlar 1889/90 se vor face în 31 August și 1 Septembrie v. a. c. dela 8—12 ore a. m. și dela 2—5 ore p. m.

Condițiunile de primire în școlele, despre care e vorba, sunt următoarele:

1) Școlarii începători, cari voiesc a fi primiți în cl. I. gimn. seu reală, trebuie să fie trecuți de 9 ani și au să prezenteze testimoniu de botez și de vaccinare și revaccinare (că au fost alțiși a doua oară), precum și testimoniu, că au absolvat cu succes 4 clase primare. Cei-ce nu vor produce acest testimoniu, vor fi supuși unui esamen, în care vor să avă să dovedescă, că posedă cunoștințele, ce se pot câștiga în cele 4 clase primare. De asemenea toți școlarii, cari nu vin dela școala primară română din Brașov împreună cu școlele medii, vor fi supuși unui esamen de primire din limba română și din Aritmetică. — Școlarii, cari vor să fie primiți în cl. I. comercială, trebuie să fi absolvat cu succes 4 clase gimnasiale, reale seu civile. La casă, când nu ar putea produce testimoniu, că au absolvat aceste clase, vor fi supuși unui esamen, în care vor să avă să dovedescă, că posedă cunoștințele, ce se pot câștiga în clasele, despre care e vorba.

2) Școlarii, cari voiesc a fi înmatriculați în alte clase și vin dela institute străine, au a produce testimoniu școlar de clasa precedentă, testimoniu de botez și cei mai tineri de 14 ani certificat de revaccinare. Școlarii, cari au cercetat în anul precedent școlile noastre, nu trebuie să producă aceste testimonii.

3) Didactrul (tacsă școlară), care are a se depune la înmatriculare seu întreg seu cel puțin jumătate, este pentru școlarii de confesiunea gr. or. și gr. cat. de 7 fl 30 cr. pe an pentru gimn.

inf. și școala reală, și 11 fl. și 50 cr. pe an pentru gimn. sup. și școala comercială. Pentru școlarii de alte confesiuni didactrul este de patru ori mai mare. Cei-ce se înmatriculează pentru prima oară la aceste școli, plătesc odată pentru totdeuna 2 fl. v. a. ca tacsă de primire.

4) De didactru se vor dispensa școlarii, cari vor cere acesta în scris și vor dovedi, că ei seu părinții lor sunt cu totul lipsiți de mijloce materiale și vor produce testimoniu cu calcul de cel puțin „bine” și cu purtare morală bună. Cererile pentru dispensare împreună cu atestatele necesare se vor înainta subscrisei direcțiunii cel mult până în 15 Septembrie v. a. c. Dispensarea durează numai până când condițiunile de mai sus sunt implinite. Școlarii din cl. I gimn. seu reală în sem. I nu se dispensează de didactru.

Esamenele de repetițiune pentru școlarii dela școlile noastre se vor ținé în 2 Septembrie v. a. c.

Brașov 17 August v. 1889
Direcțiunea școlilor medii române
gr. or. Andreiu Barseanu.
conectoru provisoriu.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.”.

(Serviciul buroului de coresp. din Pesta.)

Londra, 31 August. Discursul tronului, cu care se amână parlamentul, constată că în decursul sesiunii nu s'a întâmplat nimic, ce ar pute micșora speranța exprimată în susținerea păcii.

Londra, 31 August. 1500 lucrători morari în Deptford, 3000 lucrători ferari în Jorkshire au încetat lucrul.

Berna, 31 August. Consiliul federal a hotărît să fiă urmăriti de judecătoria penală urătorii și împrăștiitorii manifestelor anarchiste.

EDUCAȚIUNE.

Cum trebuie să fiă creșterea,

ce părinții o dau copiilor, pentru ca școala să-și ajungă mai cu înlesnire înaltul ei scop.

Motto: Copii buni sunt bucuria părinților, temelia școlii și fala și nădejdea îndreptățită a nemului lor.

(Urmare.)

Așu pute să mai citez o sută de exemple scose din raporturile teluriților doctori despre onaniști nefericiți, deră pentru ce să mergem așa departe, la streini de pildă, pentru a căuta a ne convinge despre un rău, care înaintea ochilor noștri zilnic își săvârșesc pustiirile sale în șnurile tinerimei noastre școlare.

M. avea o sănătate trainică și excelente însușiri sufletesci. Deră din anul al 16-lea deja începură a-i se slăbi genunchii astfel, că era cineva în stare să-l împingă cu degetul și să-l doboră la pământ. În anul al 23-lea al vîrstei sale M. nu mai era între cei vii. O bolă de piept făcu sfîrșit nefericitei lui vieți. Intre cărțile lui se găsi o scrisoare, în care M. arăta, că sfîrșitul său trist are a-l mulțami numai a furisului vițiu al onaniei.

C. era modelu de școlar în gimnasiul din B. Pe toți îi pusesese în uimire cu talentul său. Era cel dintîi între toți și locul acesta și-l păstră, cât a fost în gimnasiul inferior. Când era însă în clasa IV gimnasiale, era slăbit foarte, numai pielea și osul. Era mai departe sfios, retras din lume, petrecea acasă cu ferestrele învelite cu batiste și cu un fel de atlas subțire. Dăcea că nu pôte suferi lumina. În lecțiunii era foarte distras și lipsit de vioiciune, și nimeni nu putea explica problematica lui situații nefericite.

Când era în clasa a IV-a gimnasiale, veni odată inspectorul școlar să viziteze institutul gim-

nasial. Profesorul întreba pe C., voind să se fălască cu densusul, despre care scia că e cel mai bun școlar. Deră C. în loc să răspundă, încep să plîngă. Toți rămaseră uimiți și nu sciau, cum să-și explice această stranie aparițiune.

La universitatea din Viena C. încep să se porțe nu ca un om cu mintea întregă. Făcea câte și mai câte nădrăvănii, de le era rușine conaționalilor săi. Dăcea că nu e Român. Dăcea că e de familia nobilă. Că pe el nu-l chiamă așa, ci așa. Scria mamei sale și episcopului său cele mai curioase epistole, încât rămăneau înmărmuriți citindu-le.

Într'o zi auțiram, că studentul universitar C., din cauza multelor extravaganțe, ajunse, silit, în spitalul alienaților din Döbling, unde după câteva luni muri nebun. Despre C. se scie, că a fost un mare onanist.

Tipuri din viața animalelor.

Pentru popor și tinerime de Dr. Carol Rothe.

Traducere liberă.

Animalele vertebrate.

Mamiferale.

(Urmare.)

Prietină între mătă și paseri.

Pe un prietin al marelui scriitor Brehm l'a fost părăsit o păsărică blândă ce-i făcea foarte mare bucurie. După vre-o câteva zile însă i aduse mătă sa în gură păsărică ce a fost fugit. Ea a fost prinsă păsărică în grădină și a adus o erăși la domnul său, în viață. Pe cât sunt de rari astfel de întâmplări, ele totuși sunt din cuvânt în cuvânt adevărate și Brehm istorisește și întâmplarea următoare ca adevărată:

O mătă trăia cu canarul domnului ei în o strînsă prietină. Canarul se aședa adeseori pe spinarea mătă și se juca cu ea. Într'o zi a observat domnul acestor animale, că mătă a năvălit năprasnic cu o repeziune mare și oșcum ca turbat asupra canarului, îl apucă cu dinții și mormăind se suie în o ferestră. A strigat la mătă ca să lase pe canar din gură; er deodată bagă de seamă, că o mătă strînsă a fost intrat în odaia și numai după aceea a recunoscut inima cea bună a mătă de casă. Ea a voit ca să apere pe prietinel ei de sora sa, în care nu avea încredere.

Mătă ca mamă.

Mătăle chiar și în prinsore sunt tare îngrijate pentru mătă lor. Nu numai că se tem de cotoiu, care prea adeseori își mănă fii săi, ci au să suferă necazuri și din partea omenilor, căci aceștia de frica înmulțirii celei mari a mătălor prăpădesc mai totdeuna prășila mătălor îndată după nascere. Numai arareori se mai lasă în viață câte un mătă.

Domnul P. posedea o mătă, care feta foarte adeseori, deră nici odată nu era iertată a-și crește pisicii. Ca să fiă însă mătă cruțată de o întristare năprasnică, ea a fost lipsită în totă ziua de câte un puic și când a fătat odată șese mătă, din cari i s'au fost luat pe rând cinci, în ziua a șesea apucă pisicul ce i-a mai fost rămas, mai înainte de ce i s'ar fi fost cercetat culcușul, și l'a dus în odaia domnului ei punându-l jos la picior. Domnul P. mișcat de documentul acestei îngrijiri părintești, porunci ca mătă să fiă lăsată în viață. Mătă însă nu s'a îndestulă numai cu atata, ci ea a dus în totă ziua mătă la domnul său și nu s'a contentit a face acesta până ce domnul casei nu a desmerdat într'o zi mătă și a dat din nou poruncă ca să fiă bine îngrijită.

Hygiene.

Povețe.

In contra frigurilor. Ca medicina in contra frigurilor se recomanda urmatorul preparat simplu: Vlastari tineri de visiniu, verzi la coaja, se taie bucati marunte, acelea se aseaza in apa prospeta...

In contra riei. In apa curata se fierbe aramelă (Grünspan), coceni de cucuruz și petra de puciosă, cu care apa se spala cei riosi de trei ori pe zi...

Pentru rani. Profesorul din Viena Dr. Th. Billroth sfatuesce pe omeni sa nu mai folosisca, fara medic, acidul fenic (Karbolsaure) la rani, caci ei nesicind cum se-lu folosisca, espun pe celu ranitu la pericolul de a capeta inflamatiă, cangrenă și chiar de a se invenina...

Din traista cu minciunile.

Toacmai atunci a venită porunca.

Unu cioroiu laudărosu focu, venindu din catania, incepu sa spună la omeni, ce a vedutu elu prin Italia.

Hai, hai! Ce mai lume p'acolo! Se vedu prune, catu capulu, și albine, catu boii de mar.

D'apoi, mei țigane, decă suntă așa de mari, cum se baga'n coșniță?

Cioroiulu vedu c'a spus'o pre bocăna, der iute croi alta nouă șiretul și dișe:

Toacmai când se baga'n coșniță, a venită porunca se pleacău acasă.

Gândemă că suntă încălțatū.

Unu faraonū, care curățise satulu de gâsce și de curcani, fu chematū la judecată și pentru alte hoșii. Judecatorulu îi dișe se aștepte in tindă pēnă ce mănăncă, fiind-că cioroiulu venise toacmai pe timpul prânzului.

Da ce ai in sinu, măi Țigane? O bucată de mălaiu, cocōne!

Incepū judecatorulu s'lu întrebe de hoșii sevrșite. N'apucă cioroiulu se spună, că „mānca-i ar ochii elu n'a furatū, ci curcanii s'au luatū după elu”, și alte de acestea, când deodată incepū se zurie orologiulu in sinu, caci toacmai pe orele două fusese îndreptatū.

Ce sună așa de te'nvêrtesci ca sfêrléză, măi Țigane?

D'apoi pintenii'mi zurue, cocōne. Da nu vedu că ești desculțu?

Cioroiulu vedu că i-s'a infundatū, se uită la picioru și scărpinându-se'n capu, dișe:

Hm, hm! Gândemă că să încălțatū!

Ce-a căpētatū cioroiulu, sciu că n'a împărțitū cu nimeni.

MULTE SI DE TOATE.

Pēru falsū.

Din Parisu se scrie, că ducesa de S. a organizatū deunăzi, in castelul ei din pădurea dela Fontainebleau o serbare de binefacere, alu cărei monumentu...

acelei dame din societate, care are parulu celu mai frumosu. La unu semn datu, damele se retraseră in odăile laterale, unde le așteptau deja camerierele (fată in casă), fiecare din dame se învelli cu câte o manta și cu parulu despletitū se infățisară erăși in sală.

Ducesă, judecatorii pentru darea premiului au fostu amăgiți, soția mea e unu āngeru, der are pēru scurtu și rarū, prin urmare a avutū pēru falsū.

Acestă mărturisire pe față a îndemnatū pe contesa se ceră despărțirea de bărbatu-său.

Tragediă familiară in Neoplanta.

Milionarul A. Fernbach trăia rău cu nevastă-sa de 12 ani, fiind-că ea era gelosă. Acestu traiu rău atât de multu l'a amăritū, încatū ca se aibă liniște, propuse soției sale se se retragă din căsniciă, înscriindu'i pe numele ei 1000 jugere și unu castelū frumosu.

Vêrsta paserilorū.

In privința vârstei paseriloru se vorbescū multe. Vêrsta cea mai înaintată o ajunge lebeda. Se susține, că ea pōte trăi 300 de ani. Knauer istorisesc in cartea sa „Naturhistoriker”, că a vedutu mai multu falconi, dintre caru unul a ajunsese vârsta de 162 ani.

Têrgurile din Ardealū și Ungaria propriă.

Dela 1 — 15 Septemvie. 1. Hălma-giulu mare. 2. Silvașulu superioru, Sibiu, Nagyfalău, Cristurulū săcucesc, Vaidahaza, Zam, Zentelke. (Eperies, Carai, Buda). 3. (Tirnavia, Gattaja). 4. Cața. 5. Dengelegu, Marcodū. 6. Sān-Paul, Lupșa. (Zam). 8. Șarmașulu mare, Ōralya-Boldogfalău, Dobra, Cernatfalău, Satulungu, (Chichinda mare). 9. Huedin, Beclean-Sān-Miclăușu. Dragu, Ebendorfū, Ibașfalău, Ghiurciun, Dealu (Gyalu), Hodoșu, Lechința, Poiana. (Tocai, Petro-Varadinu, Lipova). 10. Uilacu, Monoru (com. Bistrița-Năseudu). 11. Abrudu. (Timișora). 12. Lăpușulu rom. (Cașovia). 13 — 14. Haldamașu. 14. Lăpușulu ung. Jibeu, Brețcu, Mediașu. (Checichemetu, Oradea-mare). 15. Săc, Cosmașu, Almașulu mare, Roșnyobanya.

In România și Bucovina: 8. Curtea de Argeșu, Brădiceni, Cărbunești, Ciocina, Cămpu-lungu, Luciu, Răuren. 10. Băcău. 14. Mavrodinu.

Calendarul săptămânii. Table with columns for months (August, September), days of the week, and specific dates for religious and public holidays.

Têrgulu de rimătoriu din Steinbruch. La 27 Aug. n. starea rimătoriloru a fostu de 126.439 capete, la 28 Aug. au intratū 1538 capete și au eșitū 1012 rēmānēndū la 28 Aug. unu numărū de 126.965 capete.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 29 Aug. 1889

Table of commodity prices in Budapest. Columns include 'Semințe' (seeds), 'Semințe vechi ori nouă', and 'Prețul per 100 chilgr.' with sub-columns for 'dela' and 'până'.

Cursul Țosurilor private din 28 Aug.

Table of private exchange rates. Columns include 'Basilica', 'Creditu', 'Clary 40 fl. m. c.', 'Navig. pe Dunăre', 'Insbruck', 'Keglevich', 'Krakau', 'Laibach', 'Buda', 'Palffy', 'Crucea roșie austr.', 'Rudolf', 'Salm', 'Salzburg', 'St. Genois', 'Stanislaw', 'Trieitine 4 1/2 %', 'Waldstein', 'Windischgrätz', 'Sărbesci 3 1/2 %', and 'Banca h. ung. 4 1/2 %'.

Bursa din București din 29 Aug.

Table of stock market data from Bucharest. Columns include 'Valori', '%', and 'Șe Cump.'. Lists various bonds and bank shares like 'Rentă română perpetuă 187b', 'Banca Națion. ult. div. 73.35', etc.

Cursul pieței Brașov

Table of market prices in Brașov. Columns include 'Banote romănesci Cump.', 'Argintu romănescu', 'Napoleon-d'ori', 'Lire turcescu', 'Imperial', 'Galbin', 'Scris. fonc. „Albina” 6%', 'Ruble rusescu', and 'Mărci germane'.

Cursul la bursa de Viena

Table of exchange rates in Vienna. Columns include 'Renta de aurū 4%', 'Renta de hărtiă 5%', 'Imprumutulū căiloru ferate ungare', 'Amortisarea datoriei căiloru ferate de ostū ungare', 'Bonuri rurale ungare', 'Bonuri cu clasa de sortare', 'Bonuri rurale Banatū-Timișu', 'Bonuri cu cl. de sortare', 'Bonuri rurale transilvane', 'Bonuri croato-slavone', 'Despăgubirea pentru dijma de vinu ungurescu', 'Imprumutulū cu premiulū ungurescu', 'Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului', 'Renta de hărtiă austriacă', 'Renta de argintū austriacă', 'Renta de aurū austriacă', 'Losuri din 1860', 'Acțiunile băncei austro-ungare', 'Acțiunile băncei de creditū ungar.', 'Acțiunile băncei de creditū austr.', 'Galbeni împărătescu', 'Napoleon-d'ori', 'Mărci 100 împ. germane', and 'Londra 10 Livres sterlinge'.

Editoru și Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

Effectuează la casuri de strămutare dintr'unu locu într'altulū cu calea feratū, cu vaporulū și pe șosele transportulū obiectelorū prin CARULE LORU PATENTATE pentru TRANSPORTUL DE MOBILE ce se închidū. Fiindū aceste caru tapetate completū înăuntru și aședate pe arcuri se economisescū împachetarea precum și descărcarea și reîncărcarea obiectelorū. 125,6

Schwarze Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.65
p. Meter glatt und gemustert (ca. 180 versch. Qual.) —
Weisse Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.45 p. Meter—
gemustert (circa 150 versch. Qual.)—versendet roben- u. stüchweise porto- u. zollfrei das **Fabrik-Depôt G. Henneberg** (E. F. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. Porto.

„ALBINA“,

Institutul de credit și de economii

FILIALA BRAȘOVU

primește depuneri spre fructificare cu Netto 5% fără nici o subtragere de dare, de asemenea și depuneri răsplătibile „à vista“ cu 3 1/2%, și recomandă pentru plasarea de capitale

Scrisuri fonciare „Albina“ de 5%

care oferă cea mai bună siguranță și care se pot căpăta la institutul după cursul de zi.

Informațiuni mai de aproape se pot lua zilnic în biroul institutului, piața No. 90, dela 8—2 ore d. a.

Cea mai plăcută apă minerală.

Apa minerală

de

„REPÁT“

prin cel mai bogat conținut de acid carbonic și cel mai curat acid alcalic — făcându abstractiune de eminenta ei valoare medicală în contra lipsei de apetit, în contra indigestiei, greutății la stomac, bolilor de rinichi și ale canalelor urinelor, nervosității, anemiei și slăbiciunii. Se distinge eselență ca beutura obișnuită de toate celelalte ape de asemenea natură, avându proprietatea, ca gustul ei plăcut și recursorul să se menție mai mult timp.

După opiniunea autorităților competente Apa minerală de „Repát“ — în urma norocosei ei compoziții chimice și alți conținutului ei extraordinar de bogat în acid carbonic — principialmente natrium de acid carbonic concentrat — întrece nu numai toate apele minerale de felul acesta din Austro-Ungaria, ci și multe din cele mai renumite ape minerale din străinătate.

Este de căpătat la toate băcăniile mai mari, farmacii și restaurante, precum și în cantități mai mari la 109,24-19

Depozitul principal

G. GIESEL, Brașov,

Stada Teatrului No. 312

Apă minerală foarte plăcută pentru vin.

Picăturile de stomach MARIAZELLER,

care lucră eselență în contra tuturor bolilor de stomach.

Neîntrecute pentru lipsa de apetit, slăbiciunea stomachului, respirațiunea cu miros greu, umflare (venturi), răgăelă acra, colică, catar de stomach, acrolă, formarea de petra și năspu, producerea escesivă de flegmă, galbinare, greață și vomare, durere de cap (deca provine dela stomach), cărcei la stomach, constipațiune seu incuare, încărarea stomachului cu mănăci și beuturi, limbrici, suferințe de splină, ficat și de haemoroide. — Prețul unei sticle dinpreună cu prescriereade întrebuintare 40 cr., sticlea indoită de mare 70 cr.

Espețiția centrală prin farmacistul Carl Brady, Kremsier (Moravia.)

Picăturile de stomach Mariazeller nu sunt un remediu secret. Părțile conținătoare sunt arătate în prescrierea de întrebuintare, ce se află la fie-care sticle.

Veritabile se află mai în toate farmaciile.

Avertismentul! Picăturile de stomach Mariazeller se falsifică și se imită de multe ori. — Ca semn, că sunt veritabile, servece învilitorea roșiă provădută cu marca de protecțiune de mai sus, și afară de acesta pe fiecare prescriere de întrebuintare, ce se află la fie-care sticle, trebuie să fie arătate, că acesta s'a tipărit în tipografia D-lui H. Gusek în Kremsier.

Veritabile se află: Brașov, farmacia Franz Kellemen, farmacia la „Biserica Albă“, farm. I. Goos; farm. Iul. Hornung; farmacia Ferdinand Iekelius; farm. K. L. Schuster; farm. Heinrich G. Obert; farm. Ed. Kugler la „Higiea“; fa m. G. Iekelius în Hoszufalu. Băile Tușnad: farmacia Alex. Dobay, Cohalm; farm. Ed. Melas, farmacia E. Wolff, Feldiără: (Marienburg), farm. Wil. Schneider. Făgăraș: farm. v. Bildner, farm. Hermann. Sz. Szt. György; farm. Val. Beteg, farm Barabás Fer. 46,52—23

DESCIDEREA UNUI STABILIMENTU DE TAPIŢERIA.

Am onore a anunța onorabilelor Dómne prin acesta, că stabilimentul de tapițeria ce l'am avut de mai mulți ani în strada Scheilor Nr. 118, îl voi continua din ziua de astăzi sub firma

WILHELMINA ZIMMERMANN

în noul local din strada Vămei No. 12.

Pentru a corespunde tuturor așteptărilor m'am mărit stabilimentul meu cu tot felul de articole din ramura lucrărilor femeesci.

Esprimându onorabilelor Dómne adença mea mulțumită pentru încrederea, ce m'o au arătat până acum, mă recomand și pentru viitor concursului Domniei-lor binevoitor. Brașov, în 28 August 1889.

Cu totă stima

Wilhelmina Zimmermann.

147,3—2

Nr. 264—1889.

Concursu repetit.

Pentru ocuparea unui postu de învățator la școla civilă de fete cu internat a „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, prin acesta se escrie concursu nou cu terminul până la 15 Septemvrie n. anul curent.

Doritorii de a ocupa acestu postu au să presente următoarele documente:

- atestat de botez;
- documente despre cualificațiunea cerută prin legea statului (§. 103 art. de lege XXXVIII din 1868) pentru ocuparea de posturi de învățatori la școlele civile;
- o arătare în scris despre studiile pregătitoare și despre ocupațiunea de până acum;
- arătarea specialității pentru care sunt pregătiți cu deosebire, și
- fiind limba română limba de propunere, să dovedescă, că posedă perfect limba română în vorbire și în scriere.

Concurentul ales se obligă a propune până la maximum de 30 ore pe săptămână.

Cu postul, ce este de a se ocupa sunt împreunate următoarele beneficii:

- salariu anual de 700 fl. v. a.
- ban de cvartir 150 fl. v. a. pe an.

În lipsa de concurenți deplină cualificați de parte bărbătescă, comitetul își rezervă a reflecta și pentru acestu postu la concurenți de parte femeiască cu cualificațiunea cerută prin legea statului.

Din ședința comitetului „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută în Sibiu la 22 August 1889.

G. Barițiu,

președinte:

148,3—2

Dr. I. Crișianu,

secretariu II.

EXPOZIȚIUNEA UNIVERSALA DIN PARIS.

Ocașione unică pentru vizitatorii români!

A SE ADRESA:

GRAND HOTEL DACIA

41. Boulevard St. Michel. Paris.

Hotelieru român.

Bucătăriă română-francesă.

104,25—18

Sosirea și plecarea trenurilor și postelor în Brașov.

I. Plecarea trenurilor:

1. Dela Brașov la Pesta

Trenul de persone Nr. 307: 4 ore 54 de minute sera.
Trenul mixt Nr. 315: 2 ore 32 minute după amez.

2. Dela Brașov la București:

Trenul de persone Nr. 318: 1 ora 55 minute după amez.

II. Sosirea trenurilor:

1. Dela Pesta la Brașov:

Trenul de persone Nr. 308: 9 ore 45 minute înainte de amez.
Trenul mixt Nr. 316: 8 ore 32 minute sera.

2. Dela București la Brașov:

Trenul de persone Nr. 317: 2 ore 32 minute după amez.

A. Plecarea postelor.

- Dela Brașov la Résznov-Zernesc-Bran: 12 ore 30 m. după amez
- „ „ „ Zizin: 4 ore după amez.
- „ „ „ in Sécuime [S Georg]: 1 ora 30 minute noptea.
- „ „ „ la Făgăraș: 4 ore dimineța.
- „ „ „ la Săcele: 4 ore dimineța.

B. Sosirea postelor:

- Dela Résznov-Zernesc-Bran la Brașov: 10 ore înainte de amez
- „ Zizin la Brașov: 9 ore a. m.
- Din Sécuime la Brașov: 6 ore sera.
- „ Făgăraș la Brașov: 2 ore dimineța.